

2012 YILI MEZUNLARI

TEZ ÖZETLERİ (I)

**EĞİTİM VE GRUP ETKİLEŞİMİNİN ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN ÇOCUKLARIN
ANNELERİNİN YAŞADIKLARI GÜÇLÜKLER ÜZERİNE ETKİSİ**

Zehra (IŞIK) ÇALIŞKAN

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Hemşirelik Anabilim Dalı Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Doktora Tezi, Ocak 2012

Danışman: Doç. Dr. Meral BAYAT

ÖZET

Bu çalışma, zihinsel yetersizliği olan çocukların annelerine verilen eğitimin, annelerin aile yüklerine, aile desteklerine ve stresle başa çıkma tarzlarına olan etkisini değerlendirmek amacıyla nicel araştırmanın ön test-son test deneysel deseni ve nitel araştırmanın odak grup görüşmesi kullanılarak yapılmıştır.

Çalışmaya, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı iki Özel Eğitim Merkezi'nde "Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizlik" tanısı alan 6-14 yaş grubu çocukların anneleri; 31 çalışma grubu ve 31 kontrol grubu olacak şekilde alınmıştır.

Çalışmanın yapılabilmesi için etik kurul onayı ile annelerin yazılı onamları alınmıştır. Çalışmada kullanılan eğitim içeriği, anneler ile yapılan bireysel derinlemesine görüşmeler ve literatür taraması sonucunda oluşturulmuştur. Çalışma grubundaki anneler 4-6 kişilik küçük gruplara ayrılmış ve her gruba toplam 6 oturumda interaktif eğitim teknikleri kullanılarak eğitim verilmiştir. Veriler, Ebeveyn Çocuk Tanıtım Formu, Zihinsel Yetersiz Çocuğu Olan Aileler için Aile Yüğü Değerlendirme Ölçeği, Aile Destek Ölçeği ve Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği ile toplanmıştır. Ayrıca, eğitim sonrası çalışma grubundaki (n=6) annelerle, eğitimi değerlendirmek amacıyla odak grup görüşmesi yapılarak içerik analizi yapılmıştır. Veriler, bilgisayar ortamında tanımlayıcı istatistikler, homojenlik testleri, ki-kare, Cronbach alfa, Pearson Korelasyon, iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testleri ve iki eş ortalama arasındaki farkın önemlilik testleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

Eğitim sonrası, çalışma grubundaki annelerin aile yükü puan ortalamalarının azaldığı, kontrol grubundaki annelerin ise değişmediği ve grupların puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu saptanmıştır (p<0.001). Eğitim sonrasında, çalışma grubundaki annelerin toplam aile destek puan ortancalarının arttığı, kontrol grubundaki annelerin puan ortancalarının değişmediği ve gruplar arasındaki farkın önemli olduğu bulunmuştur (p<0.001). Ayrıca eğitim sonrasında, çalışma grubundaki annelerin kendine güvenli yaklaşım ve iyimser yaklaşım puan ortalamalarının arttığı, çaresiz yaklaşım ile boyun eğici yaklaşım puan ortalamalarının azaldığı, eğitim öncesi ve sonrası puan ortalamaları arasındaki farkın önemli olduğu (p<0.001) belirlenmiştir. Yine eğitim sonrası çalışma grubundaki annelerin, toplam aile destek ile toplam aile yükü puanları arasında negatif yönde, çaresiz yaklaşım ile toplam aile yükü puanları arasında pozitif yönde, iyimser yaklaşım ile toplam aile yükü puanları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, eğitim sonrasında odak grup görüşmesi yapılan çalışma grubundaki annelerin kendileri, çocukları ve yaşadıkları sıkıntılarıyla baş etmelerine yönelik olumlu görüşler kazandığı belirlenmiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda, hemşirelerin ve ekip üyelerinin, zihinsel yetersizliği olan çocukların annelerine, interaktif öğretim teknikleri kullanarak ve grup etkileşimleri sağlayarak sürekli ve düzenli eğitim vermeleri önerilmiştir.

Anahtar kelimeler: Aile eğitimi, aile yükü, grup etkileşimi, hemşire, zihinsel yetersizliği olan çocuk

EFFECT OF EDUCATION AND GROUP INTERACTION ON DIFFICULTIES OF MOTHERS HAVING CHILD WITH MENTAL DISABILITY

Zehra (IŞIK) ÇALIŞKAN

Erciyes University, Health Sciences Institute

Department of Pediatric Nursing

Doctorate Thesis, January 2012

Supervisor: Assoc. Prof. Meral BAYAT

ABSTRACT

This study was conducted to evaluate the effect of education given to mothers who have child with mental disability on family burden, family support and coping strategies with stress by using experimental pre- and post- test design of quantitative research and by focus group interview of qualitative research.

Mothers of the children who were 6-14 years old and diagnosed with “Mental Disability with Mild Level” in two Special Education Centers of Ministry of Education were recruited and assigned as study group (n=31) and control group (n=31).

Ethical committee and written consent from mothers were taken for conducting the study. The education context used in the study was formed after individual interviews with mothers and literature review. Mothers in the study group were separated into small groups including 4-6 people and education was given to each group by using interactive teaching methods in 6 sessions totally. Data were collected by Parent-Child Introduction Form, the Evaluation Scale of Family Burden for the Families Having Child with Mental Disability, Family Support Scale and Coping Strategies with Stress Scale. Also, after the education, focus group interviews were done with mothers (n=6) in the study group for evaluating the education and context analysis were done. Data were evaluated by using descriptive statistics, homogeneity tests, chi-square, Cronbach’s alpha, Pearson Correlation and significance tests of the difference between two means and significance tests of the difference between two equivalent means. After the education, it was found that mean family burden scores of mothers in the study group decreased, did not change in the control group while the difference between mean scores was statistically significant ($p<0.001$). Total family support score medians increased in the study group but did not change in the control group being statistically significant between groups ($p<0.001$). Also, it was determined that after the education mean scores of confidence and optimist approach increased in mothers in the study group and mean scores of desperate and obedient approach of them decreased; the difference between mean scores before and after education were significant ($p<0.001$). After the study, for the mothers in the study group, there was a positive correlation between obedient approach and total family burden scores, and negative correlations were found between total family support and total family burden with optimist approach and total family burden. However, after the study, the mothers that interviewed by focus group interviews in the study group mentioned more positive thinking related to cope with difficulties of themselves and their children.

Consequently, it is suggested that consistent and regular education should be given to the mothers having child with mental disability by nurses and by the team members with using interactive teaching methods and providing group interactions.

Keywords: Family education, family burden, group interaction, nurse, child with mental disability

ŞİZOFRENİ HASTASI VE BAKIM VERİCİSİNE VERİLEN PSİKOEĞİTİM VE TELEPSİKİYATRİK İZLEMİN HASTA İŞLEVSELLİĞİ VE İLAÇ UYUMU İLE AİLE YÜKÜ, DEPRESYON VE DUYGU DIŞAVURUMUNA ETKİSİ

Birgül ÖZKAN

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Hemşirelik Anabilim Dalı

Doktora, Kasım 2011

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Emine ERDEM

ÖZET

Bu çalışma, şizofreni hastalarına ve bakım vericilerine klinikte verilen psikoeğitimin ve taburculuk sonrası yapılan düzenli telepsikiyatrik izlemin (telefonla) hastaların sosyal işlevselliğine ve ilaç uyumuna, primer bakım vericilerin duygu dışı vurum, depresyon ve aile yükü düzeylerine olan etkisini belirlemek amacıyla randomize kontrollü deneysel çalışma olarak yapılmıştır. Bu çalışma, 01 Temmuz 2010-31 Mayıs 2011 tarihleri arasında Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesi Kayseri Ruh Sağlığı Merkezi'nde izlenen ve araştırma kriterlerine uyan deney (n=32) ve kontrol grubunu (n=30) oluşturan toplam 62 şizofreni hastası ve bakım vericisi ile yapılmıştır. Hastalar için Hasta Tanıtıcı Özellikleri, bakım vericiler için Bakım Verici Tanıtıcı Özellikleri anket formları kullanılmıştır. Deney ve kontrol grubundaki hastalara eğitim öncesi, eğitim sonrası (taburculuğu sırasında) ve 6 aylık telefon izlemi sonrası Tıbbi Tedaviye Uyum Oranı ve Sosyal İşlevselliği Değerlendirme ölçekleri; bakım vericilere Duygu Dışavurumu, Beck Depresyon ve Zarit Aile Yükü ölçekleri uygulanmıştır. Deney grubundaki hastalar ve bakım vericilere verilen psikoeğitimde Şizofreni Hastalarına Yönelik El Kitabı, Şizofreni Hastalarının Bakım Vericilerine Yönelik El Kitabı kullanılmıştır. Taburculuk sonrası hastalar ve bakım vericileri ile 6 ay süresince her hafta düzenli ve ortalama 15 dakika süren telefon görüşmesi yapılmıştır. Telefon izleminde standart yarı yapılandırılmış 7 sorudan oluşan bir görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzde, ki kare, Shapiro-Wilk çoklu tekrarlı ölçümlerde iki yönlü varyans analizi, Bonferoni, LSD testleri kullanılmıştır. Deney grubundaki hastaların eğitim sonrası ve telefon izlemi sonrası tedaviye uyum ve sosyal işlevsellik puan ortalamalarının arttığı, eğitim öncesi ile eğitim sonrası ve telefon izlemi sonrası puan ortalamaları arasındaki farkın önemli olduğu belirlenmiştir ($p<0.001$). Yine, eğitim sonrası ve telefon izlemi sonrası deney ve kontrol grubundaki hastaların tedaviye uyum ve sosyal işlevsellik puan ortalamaları arasındaki fark önemlidir ($p<0.001$). Buna ek olarak, tedaviye uyum ve sosyal işlevsellik puan ortalamalarının grup ve zaman etkileşimi de anlamlı bulunmuştur ($p<0.001$). Deney grubundaki bakım vericilerin aile yükü, duygu dışavurum ve depresyon puan ortalamalarının eğitim sonrası ve telefon izlemi sonrası azaldığı, eğitim öncesi ile eğitim sonrası ve telefon izlemi sonrası puan ortalamaları arasındaki farkın önemli olduğu belirlenmiştir ($p<0.001$). Yine, eğitim sonrası ve telefon izlemi sonrası deney ve kontrol grubundaki bakım vericilerin aile yükü, duygu dışavurum ve depresyon puan ortalamaları arasındaki fark önemlidir ($p<0.001$). Buna ek olarak, aile yükü, duygu dışavurum ve depresyon puan ortalamalarının grup ve zaman etkileşimi de anlamlı bulunmuştur ($p<0.001$).

Bu sonuçlara göre, psikoeğitim ve telefon izlemi ile yapılan telepsikiyatrik izlemin hastaların tedaviye uyum ve sosyal işlevsellik düzeylerini artırdığı; bakım vericilerin aile yükü, duygu dışavurum ve depresyon düzeylerini azalttığı ve hasta bakımında aileye destek olduğu saptanmıştır. Şizofreni hastaları ve bakım vericilerinin psikoeğitim ve telepsikiyatrik izlem ile desteklenmesinin hasta ve ailesi üzerinde olumlu etkisi olduğu ve evde hasta izleminde kullanılması önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Aile yükü, psikoeğitim, sosyal işlevsellik, şizofreni hastaları, telepsikiyatri

**THE EFFECTS OF PSYCHOEDUCATION AND TELEPSYCHIATRIC FOLLOW-UP SUPPLIED TO
THE PATIENTS WITH SCHIZOPHRENIA AND THEIR FAMILIES
ON PATIENT FUNCTIONING AND ADHERENCE DRUG AND FAMILY BURDEN, DEPRESSION AND
EMOTIONAL EXPRESSION**

Birgöl ÖZKAN

Erciyes University, Graduate School of Health Sciences

Department of Nursing

PhD. Thesis, November 2011

Supervisor: Assist. Prof. Emine ERDEM

ABSTRACT

This randomized-controlled experimental study was conducted to determine the effects of psychoeducation in the clinic and regular telepsychiatric follow-up (via telephone) after discharge on social functioning, drug adherence of patients with schizophrenia; and emotional expression, depression and family burden of primary caregivers of these patients. This study was performed on totally 62 patients and their caregivers, assigned to experiment (n=32) and control (n=30) groups, from 1st July 2010 to 31st May 2011, being followed in Kayseri Training and Research Hospital Kayseri Psychiatric Center and meeting research criteria. Patient and caregiver characteristics were recorded by a form. For the patients in experiment and control groups; before education, after education and after 6-months telephone follow-up Scales of Medication Adherence Rating, Social Functioning and for their caregivers Scales for Expressed Emotion, Beck Depression and Zarit Family Burden were applied. In the psychoeducation process, the patients in the experiment group and their caregivers were given "Manual of patients with Schizophrenia and Manual for their Caregivers" prepared by the researcher. After discharge, both patients and their caregivers were interviewed by telephone for 6 months, every week regularly in average for 15 minutes. A standard, semi-structured interview form consisting of 7 questions were used for telephone follow-up. In order to analyze the data; percentage, chi-square, two way variance analysis in multiple repeated measures, Bonferroni and LSD tests were used. For the patients in the experiment group, after psychoeducation and telephone follow-up, the mean scores for adherence to treatment and social functioning scores were increased, the differences between before and after education and after telephone follow-up were significant ($p<0.001$). Again, the differences between the mean scores of adherence to treatment and social functioning were significant after education and after telephone follow-up for the patients in both experiment and control groups ($p<0.001$). In addition, the group and time interaction of the mean scores for adherence to treatment and social functioning were significant ($p<0.001$). The mean scores of the caregivers in experiment group on family burden, emotional expression and depression were decreased after education and after telephone follow-up and difference was significant ($p<0.001$). Again, the mean scores of the caregivers in experiment and control groups on family burden, emotional expression and depression were significant after education and after telephone follow-up ($p<0.001$). Besides, the group and time interaction of the mean scores of family burden, emotional expression and depression were significant ($p<0.001$).

According to these results, the psychoeducation and telepsychiatric follow-up via telephone induced increases in adherence to treatment and social functioning for the patients; induced decreases in family burden, emotional expression and depression for their caregivers and was a support for the family in the patient care. Supporting the patients with schizophrenia and their caregivers via psychoeducation and telepsychiatric follow-up had positive impact on these patients and their families and these techniques are recommended to be used in patient follow-up at home.

Keywords: Family burden, psychoeducation, social functioning, patients with schizophrenia, telepsychiatry

**PLANLI TABURCULUK PROGRAMININ KORONER ARTER BYPASS AMELİYATI
OLAN HASTALARDA KOMPLİKASYONLARI VE HASTANEYE
GERİ DÖNÜŞLERİ AZALTMAYA ETKİSİ**

Betül ÖZEN

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Doktora Tezi, Ocak 2012

Danışman: Prof. Dr. E. Ümit SEVİÇ

ÖZET

Bu araştırma, planlı taburculuk programının (taburculuk eğitimi, telefonla danışmanlık, ev ziyareti) koroner arter bypass ameliyatı olan hastalarda komplikasyonları ve hastaneye geri dönüşleri azaltmaya etkisini değerlendirmek amacıyla, deneysel çalışma olarak yapılmıştır. Araştırma, ölçütlere uyan müdahale grubunda 24, kontrol grubunda 24 olmak üzere toplam 48 birey ile tamamlanmıştır. Veriler; Hasta Tanıtım Formu, Hastaların Koroner Arter Hastalığı İle İlgili Risk Faktörleri ve Ameliyat/Hastane Yaşantısı Formu, Telefon Danışmanlığı İzlem Formu, Hastaneye Plansız Başvuru İle İlgili Özellikler Formu, Ev Ziyareti Kontrol Formu kullanılarak araştırmacı tarafından toplanmıştır. Planlı taburculuk programı ile hasta değerlendirilmiştir. Etik kurul onayı ve bireylerden yazılı bilgilendirilmiş onam formu alınmıştır. Değerlendirmede ki-kare testi ve Mc-nemar kullanılmıştır.

Planlı taburculuk programı uygulanan hastaların; solunum egzersizleri, banyo ve yara yeri bakımı, doğru beslenme, egzersiz ve dinlenme, cinsel yaşam, stresle baş etme, varis çorabı kullanma, boşaltım, sigara kullanmama, ziyaretçi kısıtlama, eve uyum sağlama gibi konularda doğru uygulama yaptıkları, tamamına yakınının sistolik kan basıncı, diyastolik kan basıncı, nabız, ateş, barsak sesi, ödem, sternumdaki yara yeri, damar alınan bölgedeki yara yeri, triflow kullanımı ve akciğer sesi gibi fizik muayene bulgularının normal sınırlarda olduğu, dinlenme ve dilaltı hap almaya rağmen geçmeyen ağrı, nefes darlığı ile birlikte olan çarpıntı, dinlenmekle geçmeyen nefes darlığı, günde 1-1.5 kg dan fazla kilo artışı, 38.0 C dereceyi geçen vücut ısısı, insizyon bölgesinde iltihaplı akıntı, kızarma, şişme gibi komplikasyonları yaşamadığı saptanmıştır ($p<0.001$). Telefonla danışmanlık yapılan müdahale grubunda 59 başvurudan 54'ünün hastaneye plansız geri dönüşü engellenmiş, 5 hastanın hastaneye geri dönüşü istenmiştir. Müdahale grubundaki 3 hasta ilk kez hastaneye plansız geri dönüş yapmış ve ortalama 1.5 gün hastanede kalmış, ikinci kez plansız geri dönüş yapmamıştır. Kontrol grubundaki 22 hasta ilk kez hastaneye plansız geri dönüş yapmış ve ortalama iki gün hastanede kalmış, 5 hasta ise ikinci kez hastaneye plansız geri dönüş yapmış ve ortalama 1 gün hastanede kalmışlardır.

Araştırmanın sonuçları, koroner arter bypass greft ameliyatı olmuş bireylere uygulanan planlı taburculuk programının hastanın ameliyat sonrası bakımını doğru yürütebilmesinde, komplikasyon gelişimi ve hastaneye plansız geri dönüşleri engellemede etkili olduğunu göstermektedir. Bu nedenle hastanede planlı taburculuk eğitimleri, hasta taburcu olduktan sonra telefonla danışmanlık hizmeti ve ev ziyaretlerinin hemşirelik uygulamalarında yer alması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Taburculuk eğitimi, Telefonla danışmanlık, Ev ziyareti, Koroner arter bypass ameliyatı, Hemşirelik

**EFFECT OF PLANNED DISCHARGE PROGRAM APPLIED ON PATIENTS WITH
CORONARY ARTERY BYPASS SURGERY ON DECREASING COMPLICATIONS AND UNINTENDED
RETURN BACK TO THE HOSPITAL**

Betül ÖZEN

Erciyes University, Institute of Health Sciences

Department of Public Health Nursing

Doctorate Thesis, January 2012

Supervisor: Prof. Dr. E. Ümit SEVİĞ

ABSTRACT

This experimental study was conducted to evaluate the effect of planned discharge program (including discharge education, consultation with phone and home visit) applied on patients with coronary artery bypass surgery on decreasing complications and unintended return back to the hospital. Study was conducted with totally 48 subjects being in intervention group (n=24) who were consistent with the criteria and in control group (n=24). Data were collected by the researcher with Patient Details Form, Form for Risk Factors Related with Coronary Artery Disease and Surgery/Hospital Life of the Patients, Monitorization Form of Consulting with Phone, Form for Characteristics Related with Unintended Application to Hospital, Control Form of Home Visit. Patients were evaluated by planned discharge program. Approval from ethical committee and written informed consent from the patients were obtained. Chi-square and Mc-Nemar tests were used for statistical analysis.

Patients who were applied planned discharge program were found to make right applications in terms of breathing exercises, bathing and surgical wound care, nutrition, exercising and resting, sexual life, coping with stress, using surgical stocking, excretion, smoking, limiting visitors and adaptation to home. Almost all of them had normal physical examination findings such as systolic and diastolic blood pressure, pulse, fever, bowel sound edema, localization of wound of sternum and removed vessel, use of triflow and lung sound and they did not live complications such as persistent pain despite resting and sublingual pills, palpitation with shortness of breath, persistent shortness of breath despite resting, increase in body weight of more than 1–1.5 kg per day, body temperature more than 38.0°C and inflammatory flow, flushing and swell in incision area (p<0.001). Unintended return back to the hospital in the intervention group was prevented in 54 of 59 patients and was wanted for 5 patients. Three patients in the intervention group returned back to the hospital for 2 times staying for 1.5 days at the hospital and they did not return back for the second time. In the control group, 22 patients for the first time and 5 patients for the second time returned back to the hospital and stayed at hospital for two days and one day, respectively.

Results of the present study demonstrate that planned discharge program applied on patients with coronary artery bypass surgery was efficient in right management of post – surgical care, preventing complications and returns back to the hospital. Therefore, planned discharge educations at hospital, consultation with phone after discharge and home visits are recommended to be included among nursing implications.

Keywords: Discharge education, Consultation with phone, Home visit, Coronary artery bypass surgery, Nursing

YENİDOĞAN HEMŞİRELERİNDE İŞ ANALİZİ VE İŞ YÜKÜ
Zübeyde KORKMAZ
Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Hemşirelik Anabilim Dalı
Doktora, Ocak 2012
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Emine ERDEM

ÖZET

Bilim ve teknolojiadaki gelişmeler sağlık alanını da etkilemiş böylece sağlık bakım kurumlarının yeniden organizasyonu ve bu kurumlarda çalışacak insan gücünün iş analizi ve iş yükü çalışmaları önem kazanmıştır. Bu çalışma, Yenidoğan Ünitesi Prematüre Kliniği'nde çalışan hemşirelerin iş analizi ve iş yükünü belirlemek amacıyla analitik ve tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Çalışmanın verileri 01 Eylül 2010-28 Şubat 2011 tarihleri arasında toplanmıştır. Erciyes Üniversitesi Fevzi Mercan ve Mustafa Eraslan Çocuk Hastanesi Yenidoğan Ünitesi'nde çalışan hemşirelerin uyguladıkları girişimler belirlenerek Yenidoğan Ünitesi Prematüre Kliniği Hemşirelik Girişimleri Listesi I oluşturulmuştur. Klinikte çalışan 7 hemşirenin Liste I'deki girişimleri uygulama süreleri video kamera ile görüntülenmiştir. Hemşirelerin iş tanımı ve iş gereklerinin belirlenmesinde İş Analizi Formu geliştirilmiş ve kullanılmıştır. İş Analizi Formunun başarı parametrelerinden hemşirelerin iş doyum düzeyleri Minnessota İş Doyum Ölçeği ile annelerin sağlık bakımından memnuniyet düzeyleri ise PedsQL Sağlık Bakımı Ebeveyn Memnuniyeti Ölçeği ile belirlenmiştir. Analitik Network Proses (ANP) yöntemi ile hemşirelik girişimlerinin önem ve iş yükünden etkilenme ağırlıklandırmasının yapılması için Yenidoğan Ünitesi Prematüre Kliniği Hemşirelik Girişimleri Listesi II oluşturulmuştur.

Veriler bilgisayar ortamında değerlendirilmiştir. Video kamera görüntüleri deşifre edilerek hemşirelik girişimlerinin süre, sıklık ve ortalamaları alınmıştır. Hemşirelerin iş doyum düzeyleri ve annelerin sağlık bakımından memnuniyet düzeylerinin değerlendirilmesinde ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Hemşirelik girişimlerinin ağırlıklandırılmasında geometrik ortalama ve ANP yöntemi kullanılmıştır.

Çalışmada, geliştirilen İş Analizi Formu'nda iş tanımı yapılmış ve iş gerekleri belirlenmiştir. Hemşirelerin klinikte 64 hemşirelik girişiminde bulunduğu ve bu girişimlerin %59.15'inin direk bakım aktivitelerinden oluştuğu belirlenmiştir. İş analizi başarı standartları parametrelerinden hemşirelerin genel iş doyum düzeyleri orta, dışsal iş doyum düzeyleri düşük bulunmuştur. Annelerin sağlık bakımı genel memnuniyet puan ortalamaları yüksek iken, aile bilgilendirme alt ölçek puan ortalamaları düşük bulunmuştur. Hemşirelerin taburculuğa hazırlanan bir preterm yenidoğan için 28dk 31sn/8st, küvezde bakım alan bir yenidoğan için 34dk 16sn/8st bakım saati ayırdığı saptanmıştır. ANP yöntemi ile hemşirelik girişimleri önem ağırlıklandırmasında; direk bakım aktiviteleri %56.20 ile ilk sırada yer alırken, aynı zamanda iş yükünden en fazla etkilenecek bölüm olduğu da belirlenmiştir. İş yükünden en fazla etkilenecek ilk 10 girişimden; 7'sinin preterm yenidoğanın bakım aktivitelerine, üçünün hemşirelerin kişisel bakım aktivitelerine ilişkin girişim olduğu saptanmıştır.

Sonuç olarak; Yenidoğan Ünitesi Prematüre Kliniği'nde çalışan hemşirelerin iş tanımı yapıp iş gerekleri belirlenmiştir. Hemşirelerin iş yüklerinin fazla olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda bakımın kalitesini artırmak için tüm kliniklerde çalışan hemşirelerin iş analizlerinin yapıp iş yüklerinin belirlenmesi ve hasta/hemşire oranının ayarlanması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: İş analizi, iş yükü, yenidoğan hemşiresi

JOB ANALYSIS AND WORKLOAD IN NEONATAL NURSES
Zübeyde KORKMAZ
Erciyes University, Institute of Health Sciences
Department of Nursing
PhD. Thesis, January 2012
Supervisor: Assist. Prof. Emine ERDEM

ABSTRACT

The improvements in science and technology have affected health area, thus reorganization of health care institutions and job analysis and workload studies of human resources who will work in these institutions have gained importance. The present study was conducted as analytically and descriptively to determine job analysis and workload of nurses working in Premature Clinic of Neonatal Unit.

Data were collected between the dates of September 1st 2010 – February 28th 2011. Interventions applied by nurses working at Neonatal Unit of Erciyes University Fevzi Mercan and Mustafa Eraslan Children's Hospital were determined and Premature Clinic of Neonatal Unit Nursing Interventions List I was developed. Application durations of interventions in List I of 7 nurses who worked in the clinic were videotaped. The Job Analysis Form was developed and used for determining job description and job requirements. The achievement parameters in the Job Analysis Form; job satisfaction levels of nurses were determined by Minnesota Job Satisfaction Scale and satisfaction levels of mothers from health care were determined by Health Care Satisfaction Scale Parents Report PedsQL. Premature Clinic of Neonatal Unit Nursing Interventions List II was developed to weight impress by workload influence of importance of nursing interventions by using method of Analytic Network Process (ANP).

Data were analyzed in computer. The duration, frequency and means of nursing interventions were found by decoding the video camera images. Mean and standard deviation were used in evaluating job satisfaction of nurses and level of satisfaction of mothers from health care. Method of ANP and geometric mean were used in weighting of the nursing interventions.

Job description and job requirements were determined by the job Analysis Form developed in the study. Nurses were found to make 64 nursing interventions in the clinic and 59.15% of the interventions were direct care activities. Among the achievement parameters of job analysis, general job satisfaction levels of nurses were moderate while external job satisfaction levels were low. Mean score of general satisfaction levels of mothers from health care was high while mean score of subscale of family information was low. It was determined that nurses spent 28 minutes and 31 seconds/8 hours for a preterm newborn prepared for discharge and 34 minutes and 16 seconds/8 hours for a newborn receiving care in incubator. In terms of weighting importance of nursing interventions by method of ANP; direct care activities were placed on the top (56.20%) while being the most affected ones by workload. Of the first 10 interventions which would be affected by workload; 7 were related with care activities of preterm newborn and 3 were related with personal care activities of the nurses.

Consequently, job descriptions were done and job requirements of the nurses working in Premature Clinic of Neonatal Unit were determined. Workload of the nurses was found to be high. In order to increase the quality of care, it can be suggested that workload of the nurses should be determined after doing job analysis and then patient/nurse ratio should be arranged.

Keywords: Job analysis, neonatal nurse, workload

ATRİAL FİBRİLASYONU OLAN HASTALARDA UYGULANAN AKUPRES'İN KALP RİTMİ VE HIZINA ETKİSİ İLE YORGUNLUK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ

Özlem CEYHAN

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Hemşirelik Anabilim Dalı- İç Hastalıkları Hemşireliği Programı

Doktora Tezi, Ocak 2012

Danışman: Doç. Dr. Sultan TAŞCI

ÖZET

Atrial fibrilasyon (AF) yetişkin nüfusun yaklaşık %4'ünde görülmekte, hastalığın kontrol ve tedavisinde çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bu çalışma, AF'si olan hastalara uygulanan akupres'in kalp ritmi ve hızına etkisi ile yorgunluk düzeyi arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla randomize kontrollü deneysel çalışma olarak yapılmıştır.

Araştırma, kardiyoloji servisinde araştırma sınırlılıklarına uyan 30 müdahale, 30 plasebo grubunda olmak üzere 60 bireyle tamamlanmıştır. Araştırmada veriler; Anket Formu, Hasta Gözlem Formu ve Kısa Yorgunluk Envanteri kullanılarak araştırmacı ve uygulayıcı tarafından toplanmıştır. Çalışmada etik kurul onayı ile bireylerden yazılı bilgilendirilmiş onam formu alınmıştır.

Araştırma kapsamına alınan müdahale grubundaki bütün bireylere özel olarak geliştirilen akupres aleti ile belirlenen akupunktur noktalarına (PC6, HT7, CV17) günde iki kez, en az iki, en fazla dört seans şeklinde akupres uygulanmıştır. Plasebo grubundaki bireylere ise akupres aleti bağlanmış fakat basınç uygulanmamıştır. Tüm hastalara holter takılmış, uygulama öncesinde, esnasında ve sonrasında monitörize edilerek nabız ve kan basıncı izlemleri yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde Ki-Kare, t testi, Mann-Whitney U testi, McNemar Bowker testi, Friedman testi ve Wilcoxon testleri kullanılmıştır.

Müdahale grubundaki bireylerin kalp hızlarında azalma ve sistolik, diastolik kan basınçlarında azalma olmuş ($p<0.05$), plasebo grubundaki bireylerin sadece diastolik kan basıncında ilk uygulamada azalma olmuş ($p<0.05$), sistolik kan basıncı ve kalp hızlarındaki azalma anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Çalışma gruplarındaki tüm hastalarda atımlar, sinüs ritmine dönmemiş ve yorgunluk üzerine akupresin farklı bir etkisi olmamıştır.

Çalışma sonucunda, AF'si olan hastalara uygulanan akupres'in kalp hızını azalttığı, tekrarlı uygulamalarda sistolik ve diastolik kan basıncını düşürmede etkili olduğu, bu düşmenin yorgunluğu azaltmada etkili olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuca göre, AF'de kalp hızını kırmada ve kan basıncının düşürülmesinde tekrarlı akupres uygulamasının, farmakolojik tedaviye ek olarak yapılması önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Atrial fibrilasyon, Akupres, Yorgunluk, Hemşirelik

**DETERMINATION OF THE EFFECT OF ACUPRESSURE ON HEART RHYTHM AND RATE AND ITS
RELATION WITH FATIGUE IN PATIENTS WITH ATRIAL FIBRILLATION**

Özlem CEYHAN

**Erciyes University, Institute of Health Sciences
Department of Nursing, Program of Internal Diseases Nursing**

Doctorate Thesis, January 2012

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Sultan TAŞCI

ABSTRACT

Atrial Fibrillation (AF) is seen in approximately 4% of adult population and various methods are used in treatment and control of the disease. This randomized controlled experimental study was conducted to determine the effect of acupressure on heart rhythm and rate and its relation with fatigue in patients with AF.

The study was carried out with 30 intervention and 30 placebo group patients (totally 60 patients) who matched with the study criteria and who had applied to cardiology clinic. Data were collected with Questionnaire Form, Patient Observation Form and Brief Fatigue Inventory by the researcher and a poll taker. Written informed consent was taken from the participants after ethical committee approval.

All of the subjects in intervention group were performed acupressure on determined points (PC6, HT7, CV17) by specifically developed acupressure device two times a day in two (minimum) or four (maximum) sessions. Acupressure device was also bound to placebo group patients without applying pressure. Holter was fixed to all of the patients who were monitored before, during and after the application or intervention in terms of checking pulse and blood pressure. Chi-Square, Independent Samples t test, Mann Whitney U test, McNemar Bowker test, Friedman and Wilcoxon tests were performed for statistical analysis.

Significant decrease in pulse rate, systolic and diastolic blood pressure was found in intervention group ($p<0.05$). There was a significant decrease only in diastolic blood pressure in the first application ($p<0.05$) while systolic blood pressure and pulse rate did not significantly decrease ($p>0.05$) in placebo group. Beat did not turn to sinus rhythm and acupressure was not effective on fatigue in all of the patients in both groups. Consequently, acupressure applied to patients with AF was determined to decrease pulse rate, to be effective on reducing systolic and diastolic blood pressure in repeated applications being not effective on fatigue reduction. Based on this result, repeated acupressure application may be recommended to be used for reducing blood pressure and tempering pulse rate in addition to pharmacological therapy.

Keywords: Atrial Fibrillation, Acupressure, Fatigue, Nursing

PRİMİPAR GEBELERE VERİLEN EĞİTİMİN DOĞUM SONU DEPRESYON ÜZERİNE ETKİSİ

Bahtışen KARTAL

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Hemsirelik Anabilim Dalı

Doktora Tezi, Aralık 2011

Danışmanlar: Prof. Dr. Nimet KARATAS

Doç.Dr.Mürüvvet BAŞER

ÖZET

Annenin ve bebeğin sağlığını korumak için doğum sonu depresyonun önlenmesi, erken tanı ve tedavisinin sağlanması önemlidir. Doğum sonu depresyonu önlemeyi amaçlayan müdahalelerden birisi de eğitim çalışmalarıdır. Bu araştırma primipar gebelere, kendilerinin ve bebeklerinin doğum sonu dönemde bakımına yönelik verilen eğitimin doğum sonu depresyon riski üzerine etkisini değerlendirmek amacıyla yapılmış kontrol gruplu deneysel bir çalışmadır. Araştırmanın örneklemini kontrol grubunda 97, müdahale grubunda 85 kişi olmak üzere 182 kadın oluşturmuştur. Çalışma için etik kurul onayı ve kadınlardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Müdahale grubundaki kadınlara gebeliklerinin 28-32. haftalarında doğum sonu döneme hazırlık eğitimi verilmiştir. Veriler, kadınların tanıtıcı bilgilerini içeren “Tanıtım Formu” doğum sonu 4-6 haftalar arasında uygulanan “Doğum Sonu Tanıtım Formu” ve “Doğum Sonrası Depresyon Tarama Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ki-kare, Fisher, MC Pearson, Student t ve Mann Whitney U testleri kullanılmıştır.

Çalışmaya katılan müdahale grubundaki kadınların toplam depresyon puanının (53.00 ± 16.70) kontrol grubuna (61.54 ± 22.33) göre daha düşük olduğu, iki grup arasındaki farkın önemli olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$). Ayrıca ölçeğin kendine zarar verme, uyuma ve yeme bozukluğu alt boyutlarında iki grup arasında bir farklılık görülmezken ($p > 0.05$), duygusal değişkenlik, suçluluk ve anksiyete alt boyutlarında depresyon puanının müdahale grubunda önemli ölçüde düşük olduğu bulunmuştur. ($p < 0.05$). Müdahale grubundaki kadınlardan kırsal bölgede yaşayan, ortaokul ve altı eğitim seviyesine sahip olan, çalışmayan, gelir durumu düşük, 23 yaş ve altında olanların depresyon puanının kontrol grubuna göre daha düşük olduğu ve gruplar arasındaki farkın da önemli olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$).

Sonuç olarak kadına kendisinin ve bebeğinin doğum sonu dönemde bakımına yönelik verilen eğitimin doğum sonu depresyon riski üzerine etkili olduğu söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Doğum öncesi bakım, Doğum öncesi eğitim, Doğum sonu depresyon

**THE EFFECT OF EDUCATION GIVEN TO THE PRIMIPAROUS PREGNANT WOMEN ON
POSTPARTUM DEPRESSION**

Bahtışen KARTAL

Erciyes University, Institute of Health Sciences

Department of Nursing

Doctorate Thesis, December 2011

Consultants: Prof. Dr. Nimet KARATAS

Associate Prof. Dr. Mürüvvet BAŞER

ABSTRACT

In order to protect the health of mother and the baby, it is important to prevent postpartum depression, to diagnose it earlier and to supply the necessary treatment. One of the interventions aimed at preventing postpartum depression is education. This is a control group experimental study which was conducted in order to determine the effect of postpartum personal care and baby care education given to the primiparous pregnant women on postpartum depression risk. The study sample consisted of 182 women (97 in control group and 85 in intervention group). Ethics Committee Approval was acquired for the study and informed consent was obtained from the women. The women in the intervention group were given a preparatory education for postpartum period between the 28th and 32nd gestational weeks. The data were collected by using "Introductory Form" which include introductory information of women, "Postpartum Introductory Form" which was applied between 4th and 6th weeks postpartum and "Postpartum Depression Screening Scale". Chi-square, Fisher's Exact, MC Pearson, Student's t and Mann Whitney U tests were used in order to analyze the data.

It was determined that total depression score of women in intervention group (53.00 ± 16.70) is lower than that of women in control group (61.54 ± 22.33) and the difference between the two groups is significant ($p < 0.05$). In addition, while there was no significant difference between the two groups in terms of sub dimensions such as self-harm, sleeping and eating disorders ($p > 0.05$), depression score of women in intervention group were much lower in terms of sub dimensions such as mood changes, guiltiness and anxiety ($p < 0.05$). It was also found that depression scores of women in intervention group who live in rural area, whose education level is secondary school or less, who don't work, who have low-income status and who are 23 years old or younger are lower than those of control group and the difference between the groups is significant ($p < 0.05$).

As a result, it can be said that the postpartum personal care and baby care education given to the pregnant women is effective on postpartum depression risk.

Keywords: Prenatal Care, Prenatal Education, Postpartum Depression.

PRİMİPAR GEBELERE VERİLEN EĞİTİMİN DOĞUM KORKUSUNA ETKİSİ

Aynur KIZILIRMAK

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Hemşirelik Anabilim Dalı

Doktora Tezi, Aralık 2011

Danışman: Doç. Dr. Mürüvvet BAŞER

ÖZET

İlk kez doğum yapacak olan gebelerin doğum konusunda çevrelerinden edindikleri olumlu ve olumsuz bilgilerle oluşturdukları bir doğum algısı vardır. Gebelerde oluşan bu algı genellikle doğum eylemine karşı korku ve olumsuz düşüncelere neden olmaktadır. Araştırma, gebelere doğum ortamını tanımalarına, doğum eyleminin nasıl gerçekleştiğini ve nasıl başa çıkacaklarını bilmelerine yönelik, primipar gebelere verilen eğitimin doğum korkusuna etkisini belirlemek amacıyla ön test-son test kontrol gruplu deneysel bir çalışma olarak yapılmıştır. Çalışma, Aksaray Şambaz Vehbi Ekecik Doğum ve Çocuk Hastanesinde çalışma kriterlerine uyan 50'si müdahale, 49'u kontrol grubunda olan toplam 99 gebe ile tamamlanmıştır. Araştırmada veriler; Gebe Tanıtım Formu, Doğum Sonrası Görüşme Formu, Doğum Sonuçlarını Değerlendirme Formu ve Wijma Doğum Beklentisi / Deneyimi Ölçeği (W-DEQ) A versiyonu kullanılarak toplanmıştır. Çalışmada etik kurul onayı ile bireylerden sözlü bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Müdahale grubundaki gebelere gebeliğin 28-34. haftaları arasında iki oturumluk doğuma hazırlık eğitimi verilmiştir. Her iki gruba ilk görüşmede ve 38-40. haftalar arasında yapılan ikinci görüşmede W-DEQ A doldurulmuştur. Verilerin değerlendirilmesinde Fisher, MC pearson, Mc Nemar, Ki-kare, Mann-Whitney U ile Wilcoxon t testi kullanılmıştır.

Müdahale ve kontrol grubundaki bireylerin ilk izlemlerinde W-DEQ-A puanları arasında fark olmadığı ($p>0.05$) tespit edilmiştir. Müdahale grubunun eğitim öncesi W-DEQ-A Versiyonu puanı 61.1 iken eğitim sonrasında 42.0 olmuştur ($p<0.001$). Eğitim sonrası müdahale grubunun puanı 42.0, kontrol grubunun puanı 58.5 olup gruplar arasında W-DEQ-A puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.001$). Doğumun ikinci evresinde korkma, endişelenme, tedirgin olma müdahale grubunda kontrol grubuna göre daha az, güvende hissetme, daha fazla kişide olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$).

Çalışmanın sonucunda, gebeliğin son trimestrinde verilen doğuma hazırlık eğitimi ile doğuma yönelik olumlu algı oluşturulduğu ve doğum korkusunun azaltıldığı saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Doğum Korkusu, doğum eylemi, antenatal eğitim, hemşirelik.

EFFECT OF EDUCATION GIVEN TO PRIMIPAROUS PREGNANTS ON FEAR OF CHILDBIRTH

Aynur KIZILIRMAK

Erciyes University, Institute of Health Sciences

Department of Nursing

Doctorate Thesis, December 2011

Counsellor: Associate Prof. Mürüvvet BAŞER

ABSTRACT

Pregnant women who will experience labor for the first time have a perception of labor formed by positive and negative information they receive from their environment. This perception in pregnant women generally leads to fear of childbirth and negative opinions about labor. The research was conducted as an experimental study with pretest-posttest control group in order to determine the effect of education given to primiparous women on fear of childbirth; the education given to these women aimed to inform them about the environment and progress of labor as well as how to cope with labor. The study was completed at Aksaray Şambaz Vehbi Ekecik Maternity and Children's Hospital with 99 pregnant women in total, 50 in the intervention group and 49 in the control group, who met the study criteria. Research data were collected by using Information form for Pregnant Women, Postpartum Interview Form, Evaluation Form for Labor Results, and W-DEQ-A version. Approval was obtained from the Ethics Committee, and oral informed consent was obtained from the participants. Preparatory labor education of two sessions was given to the pregnant women in the experimental group between weeks 28 and 34 of pregnancy. W-DEQ A was applied to both groups in the first interview, and in the second interview between weeks 38 and 40. Data were evaluated by Fisher, MC pearson , Chi-square, Mc Nemar Chi-square, Mann-Whitney U and Wilcoxon t test.

In the first monitoring, no difference was found between the W-DEQ-A scores of the individuals in the intervention and control groups ($p>0.05$). In the intervention group, post-education W-DEQ-A scores was found to be 42.0 while pre-education score was 61.1 ($p<0.001$). Post-education W-DEQ-A score was 42.0 in the intervention group and 58.5 in the control group being statistically significant ($p<0.001$). In the second phase of pregnancy, emotions like fear, worry and restlessness were observed less and confidence was observed more in the intervention group compared to the control group ($p<0.05$).

Consequently, it was determined that preparatory labor education given in the last trimester of pregnancy created a positive perception of labor in women and decreased their fear of childbirth.

Keywords: Fear of childbirth, labor, antenatal education, nursing.

KADINLARDA TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI EĞİTİM VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİNİN SAĞLIK DAVRANIŞLARINA ETKİSİ: YAVUZ SELİM MAHALLESİ ÖRNEĞİ

Selma KAHRAMAN

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Doktora Tezi, Ocak 2012

Danışman: Prof. Dr. Ümit SEVİĞ

ÖZET

Araştırma Yavuz Selim Mahallesi'nde yaşayan kadınlarda toplumsal cinsiyete dayalı eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin sağlık davranışlarına etkisini belirlemek amacıyla, deneysel ve kalitatif olarak yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2010-2011 yılları arasında Şanlıurfa Yavuz Selim Mahallesi'nde yaşayan 40 kadın oluşturmuştur. Veriler, Standartlaştırılmış açık-uçlu görüşme (yarı yapılandırılmış) tekniği ile Anket Formu, Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Geliştirme-II Ölçeği (SYBD-IIÖ) ile toplanmıştır. Veriler toplandıktan sonra kadınlara toplumsal cinsiyete dayalı eğitim verilmiş, eğitimden iki hafta sonra değişimleri takip etmek amacıyla üç ay boyunca her kadına dört ev ziyareti yapılmıştır. Görüşmelerde, Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu kullanılmıştır. Ziyaret bitiminden 3 ay sonra SYBD-IIÖ tekrar uygulanmış. Veriler SPSS ve NWIVO programında değerlendirilmiştir. Bulgulara göre; kadınların çoğunun eşlerine göre daha genç ve düşük eğitime sahip olduğu saptanmıştır. Kadınların % 80,0'ı kızlara yönelik baskılardan dolayı okula devam edemediklerini ve % 87,5'i tekrar okumak istediklerini ifade etmişlerdir. Kadınların çoğu (% 67,5) ataerkil aileden geldiklerini, aile içi kararları kocalarının verdiğini ifade etmişlerdir. Kadınların hepsi sağlığı tanımlayamamış, yarısı sağlıklı olmak için ne yapması gerektiğini bilmediğini ifade etmiştir. Kadınların eğitimden sonra SYBD-II Ölçeğine göre puan ortalamalarının arttığını ve istatistiksel olarak aradaki fark ileri derecede anlamlı bulunmuştur ($p<0.001$). Bu çalışmada kadının yaşı, eğitim durumu, yaşadığı yer ve aile özellikleri değişmese bile, toplumsal cinsiyete dayalı eğitim ve evde izlem ile kadınların sağlık davranışlarında önemli bir değişim yaratılabileceği saptanmıştır ($P<0.001$). Kadınların ifadelerinde de toplumsal cinsiyete dayalı eğitimden sonra önemli değişimler belirlenmiştir. Sonuç olarak toplumsal cinsiyet kadınların sağlıklarını olumsuz etkilemekte ve eğitimle sağlık davranışları olumlu şekilde değişmektedir.

Anahtar kelimeler; Toplumsal Cinsiyet, Kadın, Sağlık Davranışları

**THE EFFECT OF SOCIAL GENDER BASED EDUCATION AND CONSULTANCY SERVICES ON
WOMEN'S HEALTH BEHAVIOUR: SAMPLE OF YAVUZ SELIM DISTRICT**

Selma KAHRAMAN

Erciyes University, Graduate School of Health Sciences

Department of Public Health Nursing

PhD Thesis, December 2011

Supervisor: Prof.Dr. Ümit SEVİÇ

ABSTRACT

This research was made to determine the effect of education and consulting services on married women's health behaviors living in Yavuz Selim District as qualitative and experimental study. The sample of research was composed of 40 women living in Yavuz Selim District of Şanlıurfa between 2010 -2011. Data of this research were collected using semi - structured interview form with standardized open-ended interview (semi -structured model) technique and healthy lifestyle behaviors development II scale. After data were collected, women were given social gender based trainings, after two weeks of training, home visits were made to each women for three months to monitor behavior changes. Semi - structured interview form was used during interviews. Three months after the end of visits HLB-II S was applied again. Data were evaluated using SPSS and **NWIVO** program. According to research results; it was determined that most of the women were younger than their husbands and had lower level of education than them. 80% of the women stated that they did not continue to school because of pressures against girls and 87.5 % of women stated that they wanted to continue to school now. Most of the women (%67.5) stated that their families were male dominant type and domestic decisions were taken by their husbands. All women could not define the meaning of health, half of the women did not know what to do to be healthy. According to HLB-IIS, after trainings , women's average score increased and statistical difference was significant ($p<0.01$). In this study, it was determined that planned training based on social gender and monitoring in home can cause significant change in women's health behaviors even if women's age, education level, residence and family characteristics remain same. Significant changes were determined in statements of women after the social gender based trainings. As a result, social gender affects the women health adversely and health behaviors change positively by trainings

Keywords; Gender, Woman, Healthy Behaviours

GEBE KADINLARA VERİLEN EĞİTİMİN DOĞUM SONU TABURCULUĞA HAZIR OLUŞLUK VE YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ

Kamile ALTUNTUĞ

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Hemşirelik Anabilim Dalı

Doktora Tezi, Aralık 2011

Danışman: Doç.Dr.Emel EGE

ÖZET

Gebelik, doğum ve doğum sonrası dönem fizyolojik süreçler olmasına karşın, sağlık hizmeti gereksinimi artar. Ana-çocuk sağlığı hizmetleri içinde önemli bir yeri olan doğum sonu bakım hizmetlerinin hemşireler tarafından sunulması önemlidir. Doğum sonu dönemde annelerin hastane taburculuğuna hazır oluşluk düzeyini ve doğum sonu yaşam kalitesini yükseltmek önemli bir yaklaşımdır.

Bu çalışma; gebeliğin son trimestrinde verilen eğitimin ve doğum sonu dönemde yapılan izlemlerin, annelerin doğum sonu hastane taburculuğuna hazır oluşluğuna ve yaşam kalitesine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşama; Konya merkez Meram ilçesine bağlı bir nolu Aile Sağlığı Merkezinde, doğum sonu dönemdeki 200 anne ile yapılan “Doğum Sonu Yaşam Kalitesi Ölçeği”nin (MAPP-QOL)” geçerlik güvenilirlik çalışmasıdır. İkinci aşama; Selçuk Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Ana Bilim Dalı’nda gerçekleştirilen gebeliğin son trimestrinde verilen eğitimin etkinliğini değerlendiren deneysel bir çalışmadır. Toplam 40 müdahale ve 40 kontrol grubu olmak üzere 80 gebe ile çalışılmıştır. Çalışmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, Anne- Bebek Formu, “Hastane Taburculuğuna Hazıroşluk Ölçeği - Yeni Doğum Yapmış Anne Formu (HTHÖ-YDAF)” ve “Doğum Sonu Yaşam Kalitesi Ölçeği (MAPP-QOL)” ile toplanmıştır. Müdahale grubuna doğum ve doğum sonrasına yönelik 3 aşamada eğitim verilmiş, kontrol grubuna eğitim verilmemiş ancak hastanenin rutin hizmetlerinden yararlanmışlardır.

Veriler; Ki kare, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis ve Spearman korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir. Geçerlik ve güvenilirlik analizi sonucunda MAPP-QOL’ nin Cronbach alfa değeri 0.95 olarak bulunmuştur. Müdahale grubunda kadınların taburculuğuna hazıroşluk puan ortalaması (157.0±24.1) ve doğum sonu yaşam kalitesi puan ortalaması (25.7±3.4) kontrol grubuna göre (sırasıyla 147.6±23.6; 23.8±2.6) daha yüksek ve fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0.05). Sonuç olarak; eğitimin taburculuğuna hazır oluşluğu etkilediği ve doğum sonu yaşam kalitesini arttırdığı saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Taburculuğuna hazıroşluk, yaşam kalitesi, doğum sonu, hemşirelik.

**THE EFFECTS OF EDUCATION ADMINISTERED TO PREGNANTS ON READINESS FOR
POSTPARTUM DISCHARGE AND THE QUALITY OF LIFE**

Kamile ALTUNTUĞ

Erciyes University, Health Sciences Institute

Nursing Department

Doctorate Thesis, December 2011

Counsellor: Associate Professor Dr.Emel EGE

ABSTRACT

Although pregnancy is a physiological process at delivery and postnatal, it is the period when health services are required more. It is essential that prenatal care services, which have an important role in maternal and infant health services, be provided by nurses. It is an important approach to raise the level of being prepared to be discharged from hospital in the postnatal period and the level of life quality of mothers.

It was aimed in this study to determine the effects of the education provided in the last trimester of pregnancy and the postnatal follow up on being prepared to be discharged after delivery and on the life quality. The study was carried out in two phases. First phase; the validity and reliability of 'Postnatal Life Quality Scale (MAPP-QOL)' performed on 200 mothers at number one Family Health Center in Meram, a central town of Konya. Second phase; an experimental study evaluating the effects of training in the last trimester of pregnancy performed at the department of obstetrics and gynaecology of Meram Faculty of Medicine, Selcuk University. A total of 80 pregnant (40 intervention, 40 control group) were studied. The data of the study consisted of personal information form, mother-infant form, Readiness for hospital discharge scale-new mother form (HTHÖ-YDAF) and postnatal quality of life (MAPP-QOL). The intervention group was trained for delivery and postpartum period in three phases, however, control group received no training except the routine services of the hospital.

The data were evaluated with Chi square tests, Mann-Whitney U test, Kruskal-Wallis and Spearman Correlation Analyzes.

Cronbach's alpha value of MAPP-QOL was 0.95. The mean point of being prepared to be discharged (157.0±24.1), and the quality of life in the intervention group (25.7±3.4) was higher than in the control group, and difference was statistically significant (147.6±23.6; 23.8±2.6 respectively). As a result; education affected the readiness to be discharged from hospital and it was found that it increased the quality of life.

Keywords: Readiness for discharge, quality of life, postpartum, nursing.

TOPLUMSAL CİNSİYET EĞİTİMİNİN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET ROL TUTUMLARI ÜZERİNE ETKİSİ

Ayşegül ÖZCAN

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Hemşirelik Anabilim Dalı

Halk Sağlığı Hemşireliği Programı

Doktora Tezi, Ocak 2012

Danışman: Prof. Dr. Nimet KARATAŞ

Prof. Dr. Ümit SEVİĞ

ÖZET

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rol tutumlarına yönelik verilen eğitimin bu tutumlar üzerine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma ön test-son test tek gruplu model ilkelerine uygun deneysel bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini, Nevşehir Üniversitesine bağlı lisans eğitim veren okullara yeni başlayan 745 öğrenci oluşturmaktadır. Cinsellikle ilgili sorulara yanıt vermek istemeyen, araştırmaya katılmayı kabul etmeyen, araştırmanın yapıldığı tarihlerde okula gelmeyen, okulu bırakan, yabancı uyruklu olan, anket sorusunu yarıda bırakan öğrenciler örneklem dışı bırakılmış, araştırmayı kabul eden 600 (evrenin % 80) öğrenciye ulaşılmıştır. Ölçekten düşük ve orta cinsiyet eşitliği puanı alan (1-47 puan) 100 öğrenciden, araştırmaya katılmayı kabul eden ve araştırma kriterlerine uyan basit rasgele örneklem yöntemi ile 40 öğrenci örnekleme seçilmiştir. Araştırmanın gücüne bakıldığında, testin gücü 1 olarak bulunmuştur. Araştırmanın gücü yeterli bulunduğu için araştırma 40 kişi ile tamamlanmıştır. Araştırmada veriler, Tanıtım Formu, Toplumsal Cinsiyet Rol Tutum Ölçeği (TCRTÖ) ve Cinsiyet Eşitliği (CE) ölçeği ile toplanmıştır. Çalışmanın yapılabilmesi için, etik kurul onayı ile öğrencilerden yazılı onam alınmıştır. Kız ve erkek öğrenci sayısı eşit olacak şekilde, basit rasgele örneklem yöntemi ile 10'ar kişilik çalışma grupları oluşturulmuştur. 3 ayda 9 oturum olacak şekilde, toplumsal cinsiyet eğitimi verilip, eğitimden 3 ay sonra öğrencilere Toplumsal Cinsiyet Rol Tutum Ölçeği ve Cinsiyet Eşitliği Ölçeği uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ortalama, yüzdelik, homojenlik testleri(Shapiro-wiks, kolmogorov-Smirnov), paired sample t testi, one way anova, independent t testleri kullanılmıştır.

Öğrencilerin eğitim öncesi Toplumsal Cinsiyet Rol Tutum Ölçeği ve Cinsiyet Eşitliği ölçeği alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının eğitimden sonra yükseldiği belirlenmiştir. TCRTÖ ve CE ölçeği tüm alt boyutlarda eğitim öncesi ve sonrası puan ortalaması arasındaki fark istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı bulunmuştur($p<0.05$).

Sonuç olarak; öğrencilere toplumsal cinsiyete yönelik verilen eğitimin öğrencilerin toplumsal cinsiyet tutumlarında geleneksel tutumdan eşitlikçi tutuma doğru olumlu yönde değişime neden olmuştur.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik, Sağlık Eğitimi, Toplumsal cinsiyet rol tutumları, Üniversite öğrencileri,

**THE IMPACT OF PLANNED NURSING EDUCATION ON THE UNIVERSITY STUDENTS'
SOCIAL GENDER ROLE ATTITUDES**

Ayşegül ÖZCAN

Erciyes University, Institute of Health Sciences

Department of Nursing

Doctoral Thesis, January 2012

Academic Mentor: Prof. Dr. Nimet KARATAŞ

Prof. Dr. Ümit SEVİÇ

ABSTRACT

This study was conducted in order to examine the effect of the education provided for university students' social gender role attitudes SGRAS on these attitudes. The study is an experimental study which is in accordance with pre-test – post-test one-group model principles. The universe of the research consists of 745 newcomer students who study in Nevşehir University at bachelor's level. The students who did not wish to reply questions about sexuality, rejected to participate in the study, did not attend classes in the dates research held, left school, with a foreign nationality, and who did not answer the survey completely are excluded from the sample; and 600 students (80% of the universe) who agreed to participate in the study were reached. Of 100 students who got low to moderate gender equality points (1-47) from the scale, a sample of 40 students who agreed to participate in the study and who were eligible to be included in the study were selected with random sampling method. When the power of research was examined, the power of the test was found "1". Since the power of the research was found satisfying, the research was completed with 40 people. Data in the research was collected through Introduction Form, Social Gender Role Attitude Scale and Gender Equality Scale. In order that study could be done, a written agreement was received from the students with ethical committee's confirmation. 10-student study groups were constructed by using random sampling method paying attention that female and male students are equal in numbers. Social gender education was given in 9 meetings in 3 months and 3 months after the education, Social Gender Role Attitude Scale and Gender Equality Scale were applied to students. Mean, percentile, homogeneity tests (Shapiro-Wilks, Kolmogorov-Smirnov), paired sample t test, one way ANOVA, independent T test were used while analyzing the data.

The students' mean grades for SGRAS and GE scale sub dimensions were observed to increase after the education. The difference between pre- and post-education grades of SGRAS and GE scale in all sub dimensions were found in a statistically significant level ($p<0.05$). In conclusion, the education given to students on social gender attitudes caused a positive change in the students' social gender attitudes from traditional through equitable.

Keywords: Nursing, Health Education, Social gender role attitudes, University students.

METABOLİK SENDROMU OLAN ADOLESANLARIN BESLENME ÖZELLİKLERİ

Zehra AVANOĞLU

Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi, Aralık 2011

Danışman: Doç.Dr. Habibe ŞAHİN

ÖZET

Araştırma; Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Hastanesi pediatri endokrin polikliniğinde metabolik sendrom tanısı konulan adolesanların beslenme durumlarını saptamak amacıyla yürütülmüştür. Araştırmaya, 10-16 yaş aralığında 52 metabolik sendromlu (MetS), 50 obez ve 17 sağlıklı gönüllü olmak üzere 119 adolesan dahil edilmiştir. Adolesanların tanıtıcı bilgileri, antropometrik ölçümleri, bir günlük besin tüketimleri, besin tüketim sıklıkları ve biyokimyasal bulguları ve kan basıncı ölçümleri hasta dosyasında kaydedilmiştir.

Araştırma sonunda; yaşın ilerlemesiyle birlikte MetS'un anlamlı düzeyde arttığı (10-11.9 yaş grubunda %23.1, 12-13.9 yaş grubunda %52.5 ve 14-16 yaş grubunda %55.0) görülmüştür. Hem erkek hem de kızlarda MetS'lu grubun; vücut ağırlığı, boy, bel ve kalça çevreleri, deri kıvrım kalınlığı (DKK) ve üst orta kol çevresi (ÜOKÇ) değerleri obez ve sağlıklı gruplardan yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Çalışmaya katılan erkek çocukların %86.6'sında obezite, %90.0'ında santral obezite, kızların ise %84.7'sinde obezite, %89.8'inde santral obezite saptanmıştır. Metabolik sendromlu adolesanların açlık kan şekeri, trigliserit, insülin, HOMA skoru, sistolik ve diastolik kan basınçları diğer iki gruptan yüksek, total ve HDL-kolesterol değerleri anlamlı olarak düşük bulunmuştur ($p<0.05$). Metabolik sendrom tanısı konan çocukların ailelerinde tip 2 diyabet görülme oranı, obez ve sağlıklı adolesanlara göre anlamlı derecede yüksektir. Düzenli olarak kahvaltıda yaptığını ifade edenlerin oranı MetS'lu grupta diğer iki gruptan daha azdır. MetS'lu adolesanların daha sık ana öğün atladıkları ve daha fazla ara öğün tükettiklerini belirlenmiştir. Ara öğünde tercih edilen besinler genellikle kek-bisküvi-çikolata-cips gibi atıştırmalıklar olup gruplar arasında fark bulunmamıştır. Sağlıklı erkek çocukların bir günlük kalsiyum tüketimi; obez ve metabolik sendromlu erkek çocuklara kıyasla anlamlı olarak düşük, enerji ve diğer besin öğeleri tüketimleri benzer bulunmuştur. Sağlıklı kız çocuklarında enerjinin proteinden gelen oranı diğer iki gruptan yüksek, enerji, karbonhidrat, tiamin ve C vitamini alımları anlamlı olarak daha düşük bulunmuştur. Süt, kırmızı et, tavuk, balık, yeşil yapraklı sebzeleri her gün tüketenlerin oranı düşük, ekmek, sıvıyağ, şeker, reçel ve bal tüketenlerin oranı her üç grupta da yüksek bulunmuştur. Sonuç olarak; ailede diyabet öyküsü olan, vücut ağırlığı ve bel çevresi ölçüleri fazla olan çocuk ve adolesanlar metabolik sendrom açısından değerlendirilmeli, tüm çocuklar düzenli öğün tüketme ve sağlıklı besin seçimi konusunda bilinçlendirilmelidir.

Anahtar kelimeler: Adolesan, metabolik sendrom, beslenme, obezite,

NUTRITIONAL STATUS OF ADOLESCENTS WITH METABOLIC SYNDROME

Zehra AVANOĞLU

Erciyes University, Graduate School of Sciences

Department of Nutrition and Dietetics

M. Sc. Thesis, December 2011

Supervisor: Asist. Prof. Dr. Habibe Şahin

ABSTRACT

This research was conducted to determine the nutritional status of adolescents with the diagnosis of metabolic syndrome (MetS) in the pediatric endocrine clinic of Children Hospital of Erciyes University Faculty of Medicine. One hundred nineteen adolescents were included the study; metabolic syndrome group (n=52), obese group (n=50) and control group (n=17) aged between 7 and 18 years. Adolescents identifying information, anthropometric measurements, food consumption frequency and one day of food consumption were questioned and biochemical findings and blood pressure measurements recorded in the patient file.

At the end of the research; metabolic syndrome was significantly increased with the progression of age (age group, 23.1%, 10-11.9, 12-13.9, and 14-16 years age group, 52.5% group, 55.0%) was observed. Both boys and girls of the group with MetS, body weight, height, waist and hip circles, skinfold thickness and the upper mid-arm circumference values were higher than obese and healthy groups ($p < 0.05$). In all groups had obesity was found 86.6 % for boys and 84.7% for girls and had central obesity 90.0% for boys and 89.8% for girls. Fasting blood glucose, triglycerides, insulin, HOMA score, systolic and diastolic blood pressures were higher in MetS group. Total and HDL-cholesterol values were significantly lower in MetS group ($p < 0.05$). metabolic syndrome incidence was higher in children with family history of type 2 diabetes ($p < 0.05$). Rate of MetS group who having regular breakfast was less than the other two groups. Snack consumption was higher in MetS group than obese and healthy adolescents. There were no difference between the groups who usually preferred snack foods such as chips, chocolate, cake, biscuit. Daily calcium consumption was significantly fewer than children with metabolic syndrome and obesity in healthy boys but energy and other nutrient consumption is identical. Energy, carbohydrate, tiamine, and C vitamine intake was significantly low in healthy girls. Big ratio of energy comes from protein in healthy girls. In all groups daily consume bread, jam, sugar, honey, liquid oil only small portion of children consume milk, red meat, fish, chicken, green-leaf nutrient in a day.

Children and adolescent with family history of diabetes, more weight and waist circumference must be evaluated for metabolic syndrome. Consume regular meals and healthy food choices must explained to children.

Keywords: Adolescent, metabolic syndrome, nutrition, obesity

**YETİŞKİNLERDE DİYET KALSİYUM TÜKETİMİ İLE SERUM LİPİT
KONSANTRASYONLARI VE BAZI ANTROPOMETRİK ÖLÇÜMLER ARASINDAKİ İLİŞKİ**
Melek OĞUZHAN

**Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi, Aralık 2011
Danışman: Prof. Dr. Neriman İNANÇ**

ÖZET

Bu çalışma; vitamin–mineral takviyesi ve lipit düşürücü ilaç kullanmayan, 20–65 yaş arasındaki 100 erkek ve 100 kadında, günlük kalsiyum (Ca) tüketimi ile serum lipit düzeyleri ve bazı antropometrik ölçümler arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amacıyla yürütülmüştür. Bireylere ait demografik bilgiler, anket formu ile araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme yöntemi ile kaydedilmiştir. Besinlerle alınan günlük Ca miktarını belirlemek için bireylerden bir günlük besin tüketim kaydı alınmış, enerji ve besin ögesi alımları BeBis (Beslenme Bilgi Sistemi) bilgisayar programı ile değerlendirilmiştir. Bireyler Ca tüketimlerine göre; Grup 1 (<600 mg/gün), Grup 2 (600–1000 mg/gün) ve Grup 3 (>1000 mg/gün) olmak üzere 3 gruba ayrılmıştır. Vücut ağırlığı, boy uzunluğu, bel çevresi ve kalça çevresi ölçülmüş; Beden Kütle İndeksi (BKİ; kg/m²) ve bel/kalça hesaplanmıştır. Serum trigliserit, HDL–kolesterol (HDL–C), VLDL–kolesterol (VLDL–C), LDL–kolesterol (LDL–C), total kolesterol düzeyleri incelenmiştir. Grup 1’deki kadınların günlük Ca tüketimleri ile vücut ağırlıkları ($r=0.313$, $p<0.05$), BKİ’leri ($r= 0.285$, $p<0.05$), kalça çevreleri ($r= 0.271$, $p<0.05$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Grup 3’teki kadınların günlük Ca tüketimi ile vücut ağırlıkları ($r= -0.891$, $p<0.05$), BKİ ($r= -0.875$, $p<0.05$), bel çevreleri ($r= -0.934$, $p<0.05$) ve kalça çevreleri ($r= -0.997$, $p<0.05$) arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Erkekler arasında tüm gruplarda, günlük Ca tüketimi ile antropometrik ölçümler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$). Kadınlarda, grup 2’de günlük Ca tüketimi ile serum total kolesterol düzeyi arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki ($r= -0.333$, $p<0.05$), Grup 3’te ise günlük Ca tüketimi ile HDL–C düzeyi arasında pozitif yönde, anlamlı ve güçlü bir ilişki ($r=0.956$, $p<0.05$) olduğu belirlenmiştir. Kadınlarda, süt ve süt ürünlerinden sağlanan Ca miktarı ile Grup 1’de LDL–C ($r=0.257$, $p<0.05$), serum Ca düzeyi ($r=0.03$, $p<0.05$) ve grup 3’te total kolesterol ($r=0.950$, $p<0.05$), LDL–C ($r=0.925$, $p<0.05$) ve serum Ca düzeyi ($r=0.892$, $p<0.05$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmuştur. Grup 2’deki kadınlarda süt ve süt ürünlerinden sağlanan Ca miktarı ile serum Ca düzeyi ($r=0.030$, $p<0.05$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Grup 3’teki erkeklerde serum total kolesterol düzeyinin diğer gruplardan daha düşük olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Erkeklerde gruplar arasında süt ve süt ürünlerinden sağlanan Ca miktarı ile serum lipit düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Bu çalışma sonucunda; obezite ve kardiyovasküler hastalıklardan korunmak için günlük kalsiyum tüketiminin önemli olduğu ve bu konuda daha fazla çalışmaların yapılması gerekliliği ortaya konmuştur.

Anahtar kelimeler: Antropometri, günlük kalsiyum tüketimi, serum lipitleri

**THE RELATIONSHIP BETWEEN DIETARY CALCIUM INTAKE AND SERUM
LIPID CONCENTRATIONS AND SOME ANTHROPOMETRIC MEASUREMENTS IN ADULTS**

Melek OĞUZHAN

Erciyes University, Graduate School of Health Science

Department of Nutrition and Dietetic

Master's Thesis, December 2011

Supervisor: Professor Dr. Neriman İNANÇ

ABSTRACT

This study was conducted to evaluate the association between daily calcium (Ca) consumption and lipid levels and some anthropometric measurements in 100 men and 100 women aged 20–65 years who were not taking vitamin–mineral supplements and lipid lowering medications. Demographic characteristics of the subjects were recorded with a face to face interview by the researcher. In order to determine daily Ca consumption from foods; energy and nutrient intake by 24–hour dietary recall were assessed by a computer program called BeBis (Nutrition Information System). Subjects were divided into 3 groups based on Ca consumption as Group 1 (<600 mg/d), Group 2 (600–1000 mg/d) and Group 3 (>1000 mg/d). Body weight, height, waist circumference and hip circumference were measured; Body Mass Index (BMI; kg/m²) and waist/hip were calculated. Serum tryglyceride, HDL–cholesterol (HDL–C), VLDL–cholesterol (VLDL–C), LDL–cholesterol (LDL–C), total cholesterol levels were examined. A positively significant association was found between daily Ca consumption and body weight ($r=0.313$, $p<0.05$), BMI ($r=0.285$, $p<0.05$), hip circumference ($r=0.271$, $p<0.05$) of women in Group 1 ($p<0.05$). Body weight ($r=-0.891$, $p<0.05$), BMI ($r=-0.875$, $p<0.05$), waist circumference ($r=-0.934$, $p<0.05$) and hip circumference ($r=-0.997$, $p<0.05$) were negatively associated with daily Ca consumption of women in Group 3. Daily Ca consumption was not found to be associated with anthropometric measurements of men in all groups ($p>0.05$). Daily Ca consumption was found to have a significantly negative relation with serum total cholesterol level in women of Group 2 ($r=-0.333$, $p<0.05$) while to have a significantly positive and strong association with HDL–C level in women of Group 3 ($r=0.956$, $p<0.05$). Consumption of Ca derived from dairy products was positively related with LDL–C ($r=0.257$, $p<0.05$), serum Ca ($r=0.03$, $p<0.05$) level in women of Group 1 and was positively related with total cholesterol ($r=0.950$, $p<0.05$), LDL–C ($r=0.925$, $p<0.05$) and serum Ca ($r=0.892$, $p<0.05$) level in women of Group 3. Calcium from dairy products and serum Ca level were positively associated in women of Group 2 ($r=0.030$, $p<0.05$). Serum total cholesterol levels of men in Group 3 were found to be lower than other groups ($p<0.05$). Calcium intake from dairy products was not significantly associated with serum lipid levels in men between the groups ($p>0.05$). Consequently, daily Ca consumption was found to be important in protecting against obesity and cardiovascular diseases and it is suggested that more related studies have to be conducted.

Keywords: Anthropometry, daily calcium (Ca) consumption, serum lipids

**AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN BESLENME DURUMLARININ ARIZONA
BESİN TÜKETİM SIKLIĞI FORMU İLE SAPTANMASI**

Emine AKTAŞ

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi, Aralık 2011

Danışman: Doç. Dr. Habibe ŞAHİN

ÖZET

Araştırma, Ahi Evran Üniversitesi öğrencilerinin beslenme durumunu saptamak amacıyla planlanıp yürütülmüştür. Araştırmaya 20-25 yaş aralığında %54.2'si erkek, %45.8'i kız olmak üzere 192 lisans öğrencisi alınmıştır. Öğrencilerin demografik bilgileri, beden kütle indeksleri, beslenme alışkanlıkları ve tüketim sıklıkları incelenmiştir. Veri toplanmasında 24 saatlik besin tüketim kaydı ve Arizona Besin Tüketim Sıklığı Formu (AFFQ) kullanılmıştır. Beden Kütle İndeksi'ne göre sınıflandırıldığında; Erkek öğrencilerin %4.8'i zayıf, %25.9'u şişman, kız öğrencilerin %13.6'sı zayıf, %8.0'i şişman olarak saptanmıştır ($p<0.001$). Erkeklerin vitamin C ve kalsiyum tüketimlerinin, kızların ise enerji, demir, kalsiyum ve tiamin tüketimlerinin önerilen düzeylerin altında olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). AFFQ puanlamasına göre erkek öğrencilerin kış mevsiminde (%6.7), yaza göre (%13.5) ekmek grubunu yetersiz tükettikleri ($p<0.05$), süt, sebze, et, yağ, meyve, kurubaklagil, tatlı ve kuruyemiş tüketimlerinin ise kış ve yaz mevsimlerinde farklılık oluşturmadığı belirlenmiştir. Kış mevsiminde kız öğrencilerin %5.7'si, yaz mevsiminde ise %13.6'sı ekmek grubunu yetersiz tüketmektedir ($p<0.05$). Yaz mevsiminde meyve, tatlı ve kuruyemiş'den yetersiz beslenenlerin oranında artış gözlenmiştir. ($p>0.05$).

Sonuç olarak; üniversite öğrencilerinin enerji, makro ve mikro besin öğelerinden yetersiz beslendikleri, öğün atladıkları belirlenmiştir. Beslenme durumunun saptanmasında AFFQ'nun 24- Saatlik Hatırlama Yöntemine göre daha güvenilir olduğu, yaz ve kış mevsimlerinde besin tüketim sıklıklarının benzer sonuçlar verdiği saptanmıştır. AFFQ anketi, epidemiyolojik araştırmalarda, yetişkinler ve gençlerin besin tüketim alışkanlıklarının saptanmasında kullanılması uygun bir besin tüketim formudur.

Anahtar kelimeler: Arizona Besin Tüketim Sıklık Formu(AFFQ), Beslenme, Öğrenci, Üniversite.

**DETERMINING THE NUTRITIONAL STATUS OF THE AHI EVRAN UNIVERSITY STUDENTS WITH
THE ARIZONA FOOD FREQUENCY QUESTIONNAIRE**

Emine AKTAS

Erciyes University, Institute of Medical Sciences

Department of Nutrition and Dietetic

Postgraduate Thesis, December 2011

Advisor: Assoc. Prof. Habibe ŞAHİN

ABSTRACT

The research has been planned and conducted in order to determine the nutritional status of the Ahi Evran University students. 192 undergraduate students, 54.2 % of which were male and 45.8% of which were female, between age range of 20-25 participated the project. Students' demographic information, body mass index, feeding habits and consumption frequencies were surveyed. 24 hours food consumption records and Arizona Food Frequency Questionnaire (AFFQ) were incorporated in data collection.

When classified according to Body Mass Index; 4.8% of the male students were determined as underweight, 25.9% of them as overweight and 13.6% of the female students were determined as underweight, 8.0% of them as overweight ($p<0.001$). Vitamin C and calcium consumption of the males and energy, iron, calcium, and thiamine consumption of the females were determined as under the recommended levels ($p<0.05$). According to the AFFQ method of scoring, it was determined that the male students consume the bread group insufficiently in the winter (6.7%) compared to the summer (13.5%) and there was no difference in the consumptions of milk, vegetable, meat, fat, fruit, legume, dessert and dry fruit between winter and summer seasons. 5.7% of the female students in the winter season and 13.6% of them in the summer season, consume the bread group insufficiently ($p<0.05$). An increase in the percentage of the students consuming fruit, dessert and dry fruit insufficiently in the summer season was observed.

In conclusion; it is determined that university students consumed energy, macro and micro nutritional elements insufficiently, skipped meals. According to 24 hour recall, it is determined that AFFQ is reliable in determining nutritional status, the consumption frequencies in the summer and winter seasons yield similar results. AFFQ is a suitable food consumption questionnaire to be applied in determining epidemiological researches, adults' and teens' food consumption habits.

Keywords: Arizona Food Frequency Questionnaire (AFFQ), Nutrition, Student, University

**ORTA KIZILIRMAK HAVZASININ NEVŞEHİR BÖLÜMÜNDE SORUN OLUŞTURAN KARASİNEK
(DIPTERA: SIMULIIDAE) TÜRLERİNİN MOLEKÜLER KLASİFİKASYONU**

T.C. Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Veteriner Parazitoloji Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi, Aralık 2011

Danışman: Doç. Dr. Alparslan YILDIRIM

ÖZET

Bu çalışma, Kızılırmak nehrinin Nevşehir'in Ürgüp ve Gülşehir ilçelerinden geçen bölümünde, sorun oluşturan simuliid türlerinin moleküler karakterizasyonunun yapılması amacıyla planlanmıştır. Bu amaçla Mayıs-Eylül 2011 tarihleri arasında biri Ürgüp diğer ikisi ise Gülşehir ilçeleri olmak üzere toplam üç toplama istasyonundan 150 adet simuliid larva örnekleme yapılmıştır. Toplanan larvaların önce morfolojik incelemeleri yapılmış daha sonra moleküler analize geçilmiştir. Örnekleme bölgelerinden seçilmiş toplam 7 larvadan genomik DNA ekstraksiyonunu yapılmış ve elde edilen DNA'lar parsiyel mitokondriyal cytochrome oxidase subunit 1 ve ribosomal complete internal transcript spacer 2 ve parsiyel 28S gen bölgelerini amplifiye eden spesifik primerler ile PCR'a tabii tutulmuştur. Elde edilen ampliconların söz konusu gen bölgeleri yönünden filogenetik analizi için aynı primerler ile sekans analizi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen izolatların GenBank kayıtları yapılmış ve dünyadaki benzer izolatlar ile Multiple alignmentları yapılarak filogenetik analizleri gerçekleştirilmiştir. Morfolojik incelemesi yapılan 150 larvanın Simulium sp. genel özelliklerini gösterdiği belirlenmiştir. Mt-COI gen bölgesinin filogenetik analizi sonucu Kızılırmak izolatları arasında %97,2-100,0, dünyadan diğer Simulium izolatları ile aralarında ise %87,0-100,0 oranında identiklik belirlenmiştir. Mt-COI gen bölgesine göre Kızılırmak izolatları Litvanya'dan GenBank'a kayıt yapılmış S. equinum izolatları ile identik bulunmuş ve S. (Wilhelmia) equinum olarak tanımlanmıştır. Ribozomal ITS-2 ve 28S gen bölgelerinin filogenetik analiz sonucu ise Kızılırmak izolatları arasında %97,6-100,0, dünyadan diğer Simulium izolatları ile ise %75,6-85,8 oranında identiklik belirlenmiştir. Ribozomal ITS-2 gen bölgesine göre tüm Kızılırmak izolatlarının analize tabii tutulan diğer izolatlarla göre ayrı filogenetik branşta yer aldığı saptanmıştır. Sonuç olarak bu çalışma ile Türkiye'de ilk kez Orta Kızılırmak Havzasında sorun oluşturan Simulium türlerinin moleküler karakterizasyonları yapılmıştır ve Simulium (Wilhelmia) equinum' un varlığı ortaya konmuştur.

Anahtar kelimeler: Simuliidae, Kızılırmak, Nevşehir, larva, Moleküler karakterizasyon

**THE MOLECULAR CLASSIFICATION OF BLACK FLY (DIPTERA: SIMULIIDAE) SPECIES WHICH
POSE A PROBLEM IN NEVŞEHİR PART OF CENTRAL KIZILIRMAK BASIN**

Erciyes University, Graduate School of HealthScience

Department of Veterinary Parasitology

Master's Thesis, December 2011

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Alparslan YILDIRIM

ABSTRACT

This study was carried out to determine the molecular characterization of simuliid species which cause a problem in the part of Kızılırmak localized in Ürgüp and Gülşehir districts of Nevşehir. Between May and September 2011, totally 150 simuliid larvae were collected from three collection sites, one in Ürgüp and the other two are in Gülşehir. Morphological examination was performed before molecular analyzes. Genomic DNA extractions were utilized on 7 larvae selected from sampled area and PCR analyses were performed with the primer pairs that amplified mitochondrial partial cytochrome oxidase subunit 1 and ribosomal complete internal transcript spacer 2 and partial 28S gene regions. Sequence analyses using the same primer pairs were performed on the obtained amplicons in order to phylogenetic analyses of related gen regions. GenBank records of isolates were done and performing multiple alignments between the obtained isolates and other similar isolates from the world completed phylogenetic analyses. All of the 150 larvae showed the general characteristics of *Simulium* sp. according to morphological analyses. The identity rates between the Kızılırmak isolates and other isolates form the world was determined as %97,2-100,0 and %87,0-100,0 according to the phylogenetic analyses of mt-COI gene region. Kızılırmak isolates were identical to the *S. equinum* isolates recorded from Lithuania to the GenBank according to the mt-COI gene region and identified as *S. (Wilhelmia) equinum*. While the identity rates between the Kızılırmak isolates and other isolates form the world were determined as %97,6-100,0 and %75,6-85,8 according to the phylogenetic analyses of ribosomal ITS-2 and 28S gene regions. All Kızılırmak isolates were placed in a separate phylogenetic group with the other analyzed isolates according to the ribosomal ITS-2 gene region. In conclusion the molecular characterization of *Simulium* species from Central Kızılırmak Basin was firstly revealed in Turkey with this study.

Keywords: Simuliidae, Kızılırmak, Nevşehir, larvae, Molecular characterization

TAVUK ORJİNLİ TERMOFİLİK CAMPYLOBACTER TÜRLERİNİN BİOFİLM ÖZELLİKLERİ VE ANTİBİYOTİK DUYARLILIKLARI

Özgün ÖZKAN

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Veteriner Mikrobiyoloji Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi, Ocak 2012
Danışman: Prof. Dr. Fuat AYDIN

ÖZET

Bu çalışmada tavuk orjinli termofilik Campylobacter türlerinin biyofilm özellikleri ve antibiyotik duyarlılıkları araştırıldı. Araştırma kapsamında termofilik Campylobacter türlerinin izolasyonu amacıyla broylerlerden 100 adet barsak, aynı broylerlere ait 100 adet karkas ve yumurtacı tavuklardan 100 adet dışkı örneği incelendi. Örnekler izolasyon amacıyla mCCDA (cefoperazone charcoal desoxycholate agar)'a ekildi. Termofilik Campylobacter'lerin identifikasyonunda fenotipik testler ve PZR (Polymerase Chain Reaction)'den yararlanıldı.

İzolasyon sonuçlarına göre broyler barsak örneklerinin % 94'ü, broyler karkas örneklerinin %100'ü, yumurtacı dışkı örneklerinin % 84'ü termofilik Campylobacter türleri yönünden pozitif bulundu ve toplam 348 termofilik Campylobacter izolatı (337 C. jejuni ve 11 adet C. coli) elde edildi. Elde edilen C. jejuni izolatları içinden rastgele seçilen 60 adet (her bir orijinden 20 adet olmak üzere) izolat, biyofilm oluşturma özelliği yönünden incelendi. Biyofilm özellikleri açısından broyler karkas, broyler barsak ve yumurtacı dışkı örnekleri arasında fark gözlenmedi. İncelenen 60 adet C.jejuni izolatının 34 adedi biyofilm oluşturmazken, 25 adedinin zayıf, 1 adedinin ise orta derecede biyofilm oluşturduğu tespit edildi. Biyofilm özellikleri incelenen toplam 60 adet C. jejuni izolatının antibiyotik duyarlılıkları E test yöntemi ile belirlendi. Tüm suşların trimetoprim-sulfametoksazol'e dirençli olduğu, gentamisine, duyarlı olduğu saptandı. Sırasıyla eritromisin, metronidazol, enrofloksasin, amoksisilin ve tetrasiklin duyarlılıkları % 96,7, % 45, % 91,7, % 16,7 ve % 53,3 olarak saptandı. Zayıf ve orta derecede biyofilm oluşturan izolatlarla biyofilm oluşturmayan izolatlar arasında antibiyotik duyarlılığı açısından fark gözlenmedi.

Sonuç olarak, termofilik Campylobacter türlerinin tavuklardaki yüksek izolasyon oranı kümeslerde ve kesimhanelerde hijyen kurallarına yeterince uyulmadığını düşündürmektedir. Campylobacter enfeksiyonlarında sıklıkla kullanılan antibiyotiklerin dirençliliği de göz önünde bulundurulduğunda kanatlı etinin insan sağlığı açısından ciddi bir risk olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Antibiyotik duyarlılık, biofilm, campylobacter, tavuk

**BIOFILM FEATURES AND ANTIMICROBIAL SUSCEPTABILITY OF CHICKEN ORIGINATED –
THERMOPHILIC CAMPYLOBACTER STRAINS**

Özgün ÖZKAN

Erciyes University, Graduate School of Health Sciences

Department of Veterinary Microbiology

Master' s Thesis, January 2012

Supervisor: Prof. Dr. Fuat AYDIN

ABSTRACT

In this study, biofilm features and antibiotic susceptibilities of chicken-originated thermophilic *Campylobacter* species were investigated. For the isolation of thermophilic *Campylobacter* species, 100 samples of intestine from broilers, 100 samples of carcass belonging to the same broilers and 100 samples of feces from layer hens were examined. The samples were plated onto mCCD (cefoperazone charcoal desoxycholate) agar for the isolation. In order to identify thermophilic *Campylobacter* spp., phenotypic tests and PCR (polymerase chain reaction) were performed.

According to isolation results, 94% of broiler intestine samples, 100% of broiler carcass samples, 84% of layer hen feces samples were found positive for thermophilic *Campylobacter* species, A total of 348 Thermophilic *Campylobacter* strains (337 *C. jejuni* and 11 *C. coli*) were obtained. 60 *C. jejuni* strains (20 strains from each origin) were randomly selected among *C. jejuni* isolates were examined in terms of biofilm formation feature. No difference was observed on biofilm features among broiler carcass, broiler intestine and layer hen samples. It was detected that while 34 samples of 60 *C. jejuni* isolates did not form biofilm, 25 of them formed it weakly and 1 of them formed it moderately. Antibiotic susceptibilities of 60 samples of *C. jejuni* stains were determined with Test E method. It is monitored that all strains were resistant to sulfametaxazol – trimetoprim and sensitive to gentamicin. Susceptibilities of erythromycin, metronidazole, enrofloxacin, amoxicillin and tetracycline were 96,7%, 45%, 91,7%, 16,7% and 53,3% respectively. No difference for antibiotic susceptibility was observed among isolates that weakly and moderately form biofilm and those that did not form biofilm.

In conclusion, high isolation rates of thermophilic *Campylobacter* species in in chicken causes us to think that hygienic measures in coops and slaughterhouses are not fulfilled properly. Having in mind the resilience of antibiotics that are frequently used in *Campylobacter* infections, poultry meat is a serious risk for human health.

Keywords: Antibiotic susceptibility, biofilm, campylobacter, chicken

**KOYUNLARDA DOĞUM ÖNCESİ ve SONRASI HAPTOGLOBİN
DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI**

İbrahim ÜNAL

**Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Veteriner İç Hastalıkları Anabilim Dalı**

Yüksek Lisans Tezi, Şubat 2012

Danışman: Prof.Dr. Vehbi GÜNEŞ

ÖZET

Bu çalışmada, önemli bir akut faz (AFP) proteini olan Haptogloblin'in (Hp) koyunların karaciğer yağlanmalarında bir belirteç olarak kullanımının belirlenmesi amaçlandı. Bu amaçla normal vücut kondisyon skoru'na (VKS) sahip, ortalama canlı ağırlıkları 65 ± 5.7 kg olan koyunlar bu çalışmaya dahil edildi. Kapalı bir ağılda beslenen 300 başlık bir sürüden 25 adet gebe koyunun verileri çalışmada kullanıldı. Bu koyunlardan, doğumdan yaklaşık 3 hafta önce (prepartum) ve doğum sonrası (postpartum) 3 hafta süresince haftada bir kez olmak üzere gerekli kan örnekleri alındı ve fiziksel muayene bulguları belirlendi. Biyokimya, hematoloji ve Hp analizleri yapıldı. Süt kesiminden sonra 4 koyunun nekropsileri yapılarak karaciğer örneklerinde histopatolojik analizler yapıldı. Buna göre, ortalama Hemogloblin (Hb), Hematokrit (PCV) ve total eritrosit (RBC) değerlerinin özellikle doğum sonrası 2. ve 3. haftalarda doğum öncesine göre istatistiksel olarak önemli oranda ($p < 0.05$) azalma eğiliminde olduğu belirlendi. Ortalama total lökosit (WBC) değerlerinin, ilk değerden itibaren giderek artış gösterdiği belirlendi. Ortalama Glikoz sonuçlarının ise doğum sonrasında artış gösterip, daha sonra istatistiksel olarak anlamlı oranda ($p < 0.05$) tedrici bir azalma gösterdiği belirlendi. Ortalama Trigliserit değerlerinde, doğum sonrasında artış belirlendi. Doğum sonrası ortalama Aspartat amino transferaz (AST) ve Alkalen fosfataz (ALP) değerlerinin doğum öncesi alınan verilere göre istatistiksel açıdan önemli oranda daha yüksek olduğu belirlendi. Ortalama kalsiyum (Ca) değerleri doğumdan sonra önemli oranda düştü. Haptogloblin sonuçlarının özellikle doğumdan 1 hafta önce alınan ortalama değer, hem doğum öncesi hem de doğum sonrası düzeylerden istatistiksel açıdan önemli oranda yüksek olduğu belirlendi. Doğum sonrası her üç örnekleme döneminde alınan verilerin de doğum öncesi ilk iki ortalama Hp değerinden önemli oranda daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$). Örnekleme zamanlarındaki ortalama Hp düzeyleri sırasıyla; 2.68 ± 0.44 mmol/L; 1.82 ± 0.23 mmol/L; 1.86 ± 0.26 mmol/L; 2.57 ± 0.50 mmol/L; 2.18 ± 0.57 mmol/L; 2.08 ± 0.20 mmol/L; 2.04 ± 0.38 mmol/L idi. Karaciğer histopatoloji sonuçlarına göre; hafif dereceli nekroz, Kuppfer hücre aktivasyonu, hiperemi gibi bulgular ön plana çıkmış, fakat herhangi bir trigliserid birikimine rastlanmamıştır. Sonuçta koyunlarda geç prepartum ve erken postpartum dönemlerde; temel hematolojik ve biyokimyasal parametrelerde önemli değişikliklerin oluşabileceği belirlenmiştir. Haptogloblin düzeylerinde oluşan doğumdan hemen önceki artışların karaciğer yağlanmalarından bağımsız da oluşabileceği, doğumla ilgili diğer nörohormonal mekanizmaların ve doğum sürecinde gelişen stres faktörünün göz önüne alınmasının zorunlu olduğu kanısına varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Haptogloblin, gebelik, karaciğer yağlanması, koyun

**THE INVESTIGATION OF HAPTOGLOBIN LEVELS AT THE PREPARTUM and
POSTPARTUM PERIOD IN SHEEP**

İbrahim ÜNAL

Erciyes University, Graduate School of Health Sciences

Department of Veterinary Internal Medicine

M.Sc. Thesis, February 2012

Supervisor: Prof. Dr. Vehbi GÜNEŞ

ABSTRACT

In this study, it was aimed to determinate whether Haptoglobin (Hp), which is an important acute phase protein (AFP) can be used as a marker in fatty liver disease (FLD) of sheep or not. For this purpose, sheep having with the normal body condition score (BCS) were included to this study. The mean live body weight of the sheep used in this study was 65 ± 5.7 kg. A total of 25 pregnant sheep obtained from a flock contained 300 sheep and kept in closed shelter were used. Physical examination findings were recorded and blood samples were collected from these sheep at about 3 weeks before birth (prepartum) and (postpartum) 3 weeks after birth once a week. Biochemical, hematologic parameters and Hp were analyzed after sampling process. Necropsy and histopathological analysis were performed on liver samples collected from 4 sheep liver after they were weaned. The mean hemoglobin (Hb), hematocrit (PCV) and total red blood cell (RBC) values were found to have a decrease tendency and were significant at postpartum the 2nd and 3th weeks compared to the prepartum values ($p < 0.05$). The mean total white blood cell (WBC) values were increased gradually compared to the initial values. On the other hand mean glucose values increased after the gestation and then mean glucose levels gradually declined significantly ($p < 0.05$). Mean triglyceride levels increased after birth. The mean aspartate amino transferase (AST) and alkaline phosphatase (ALP) values during postpartum period were significantly higher than those of prepartum values. The mean calcium (Ca) values were significantly lower at the postpartal period. The mean Hp values determined at first week before birth were significantly higher than those of both prenatal and postnatal mean Hp levels. Mean Hp values at postpartum period were determined to be significantly higher than the mean Hp at the first two weeks values in prenatal period ($p < 0.05$). Mean levels of Hp at pre-postnatal period were 2.68 ± 0.44 mmol / L, 1.82 ± 0.23 mmol / L, 1.86 ± 0.26 mmol / L, 2.57 ± 0.50 mmol / L ; 2.18 ± 0.57 mmol / L, 2.08 ± 0.20 mmol / L, 2.04 ± 0.38 mmol / L, respectively. The result of liver histopathology showed mild rate necrosis, Kuppfer cell activation and hyperemia but no triglyceride accumulation was observed. As a result of basic hematological and biochemical parameters were changed significantly at the late pregnancy and early postpartum periods in sheep. It was concluded that Hp levels at the prepartum period may increase independently from fatty liver and some other factors such as other neurohormonal mechanisms related to birth, stress of pregnancy must be considered together to determine the real causes of the changes in Hp levels in pregnant sheep.

Keywords: Haptoglobin, pregnancy, fatty liver, sheep

**RATLARDA PENTAKLOROFENOL ZEHİRLENMESİNDE NAR ÇEKİRDEĞİ YAĞININ
LİPİD PEROKSİDASYONU VE BAZI BİYOKİMYASAL
PARAMETRELERE ETKİLERİ**

Zeynep SOYER SARICA
Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Doktora Tezi, Ocak 2012
Danışman: Prof. Dr. Bilal Cem LİMAN

ÖZET

Bu çalışma ile ratlarda pentaklorofenolle (PCP) oluşturulan lipid peroksidasyonuna karşı nar çekirdeği yağının (NÇY) lipid peroksidasyonu ve bazı biyokimyasal parametreler üzerine koruyucu etkinliğinin değerlendirilmesi amaçlandı.

Çalışmada 4-5 aylık, 40 adet Sprague-Dawley ırkı erkek sıçan kullanıldı ve dört grup oluşturuldu. İlk grup kontrol olarak belirlendi ve gruptaki sıçanlara herhangi bir uygulama yapılmadı. İkinci gruba 0,15 ml/kg dozunda NÇY, üçüncü gruba 40 mg/kg dozunda PCP ve dördüncü gruba 40 mg/kg dozunda PCP+ 0,15 ml/kg dozunda NÇY uygulandı. Uygulamalar 28 gün boyunca gavaj ile yapıldı. Deneme sonunda eritrositte hemoglobin, katalaz ve glutasyon peroksidaz, nitrik oksit, malondialdehit, süperoksit dismutaz parametreleri; serumda 8-hidroksi-2-deoksi guanosin ve biyokimyasal parametreleri incelendi.

Pentaklorofenol verilen grupta (grup 3) kontrol grubuna göre (grup 1) MDA, NO, SOD değerlerinde artış, CAT ve GSH-Px değerlerinde ise düşüş olduğu görüldü. PCP verilen gruba (grup 3) göre PCP+NÇY (grup 4) verilen grupta MDA, NO ve SOD düzeylerinde azalma; CAT ve GSH-Px düzeylerinde artış olduğu belirlendi. Pentaklorofenol verilen grubun (grup 3) kontrol grubuna göre (grup 1) ALT, AST ve ALP enzim aktiviteleri ile BUN, glukoz, kolesterol, LDL, kreatinin, trigliserit ve ürik asit düzeylerinde artışa sebep olduğu görüldü. Total protein, HDL ve albümin değerlerinde ise düşüş görüldü. Pentaklorofenol verilen gruba (grup 3) göre PCP+NÇY (grup 4) verilen grubun ALT, AST ve ALP enzim aktiviteleri ile BUN, glukoz, kolesterol, LDL, kreatinin, trigliserid ve ürik asit düzeylerinde anlamlı oranda düşüş, total protein, HDL ve albümin değerlerinde ise yükselme gözlemlendi. Kontrol (grup 1) ve PCP+NÇY (grup 4) verilen grubun değerleri karşılaştırıldığında ise grup 4 ALT, AST ve ALP aktiviteleri ile glukoz, kreatinin, LDL değerlerinde anlamlı bir yükselme meydana gelirken; BUN, kolesterol, trigliserid, ürik asit, total protein ve albümin değerlerinde anlamlı bir değişim olmadığı gözlemlendi.

Sonuç olarak, bu çalışmada sıçanlara oral yoldan gavaj ile 40 mg/kg (ca) uygulanan PCP'nin karaciğer hasarına, lipid peroksidasyonuna ve antioksidan enzim etkinliklerinde azalmaya yol açtığı; 15 ml/kg ca dozunda 28 gün boyunca verilen NÇY'nin ratlarda protein, yağ ve karbonhidrat metabolizması üzerine istenmeyen etkilerinin olmadığı, karaciğer üzerinde toksik etkilere yol açmadığı, lipid peroksidasyonu oluşturucu etkilerinin bulunmadığı; NÇY'nin PCP'nin istenmeyen etkileri üzerine koruyucu rolü olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Pentaklorofenol, Lipid Peroksidasyon, Nar Çekirdeği Yağı, Rat

EFFECTS OF POMEGRANATE SEED OIL ON PENTACHLOROPHENOL TOXICITY LIPID PEROXIDATION AND SOME BIOCHEMICAL PARAMETERS IN RATS

Zeynep SOYER SARICA

Erciyes University, Health Science Institute

PhD Thesis, January 2012

Supervisor: Prof. Dr. Bilal Cem LİMAN

ABSTRACT

In this study, it was aimed to evaluate the effects of pomegranate seed oil against pentachlorophenol induced lipid peroxidation in rats.

In the study, 4-5 months old, 40 Sprague-Dawley male rats were used and four groups were formed. The first group was held as the control group. The second group was given 0,15 ml/kg PSO, the third group was given 40 mg/kg PCP, the fourth group was given 40 mg/kg PCP +0,15 ml/kg PSO during 28 days as specified. This material was applied by gavage. At the end of the experiment, erythrocyte haemoglobin, catalase, glutathione peroxidase, nitric oxide, blood serum 8-OH-dG and biochemical parameters were analysed.

When the pentachlorophenol treated group (group 3) was compared to control group (group 1) an increase in MDA, NO and SOD levels and decrease in CAT and GSH-Px level were seen. According to the pentachlorophenol group (group 3) in the PCP+PSO treated group (group 4), reduce in MDA, NO and SOD levels; and increase in CAT and GSH-Px levels were explored. BUN, glucose, cholesterol, LDL, creatinin, triglyceride, uric acid levels and AST, ALP, ALT activity were increased in Group 3, which was given PCP. Compared to control group (group 1) HDL, total protein and albumin levels were decreased. Group 3, which was given PCP, compared to Group 4, PCP+PSO, BUN, glucose, cholesterol, LDL, creatinin, triglyceride, uric acid levels, AST, ALT and ALP activity were decreased at significant levels and HDL, total protein and albumin levels were increased. When control group (group 1) and PCP+PSO were compared, it was seen that ALT, AST, and ALP activity and glucose, creatinin, LDL, levels were increased, but there were no significant change in the levels of BUN, HDL, cholesterol, triglyceride, uric acid, total protein and albumin.

As a result, 40mg/kg (ca) PCP applied by gavage, cause liver damage, lipid peroxidation and decrease in anti-oxidant enzyme activity and 15mg/kg (ca) PSO applied for 28 days, has no negative effect on protein, oil and carbohydrate metabolism, has no toxic effect on liver and has no effect on lipid peroxidation. Overall, it's determined that PSO protects against the negative effects of the PSP.

Keywords: Pentachlorophenol, Lipid Peroxidation, Pomegranate Seed Oil, Rat

DEĞİŞİK MEYVE POSASI SİLAJLARININ BİYOKİMYASAL ÖZELLİKLERİ

Muhammet Yafes YALÇINKAYA

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi, Ocak 2012

Danışman: Prof.Dr. Erol BAYTOK, Doç.Dr. Mehmet Akif YÖRÜK

ÖZET

Bu çalışmada taze meyve posalarından [elma(EP), şeftali(ŞP), kayısı(KP)] yapılan silajların kalite özellikleri araştırıldı. Posaların her birinden 5'er paralel katkısız, 5'er paralel de %35 KM içerecek düzeyde buğday samanı + % 0,1 üre içeren silajlar birer kg'lık cam kavanozlar içinde hazırlandı. Olgunlaşmaya bırakılan silajlar açılarak; fiziksel analizler (renk, koku, strüktür) ve kimyasal analizler (ham besin madde analizleri, laktik asit, asetik asit, propiyonik asit, pH) yapıldı. Yapılan EP, ŞP, KP silajlarının KM düzeyleri %14.92, %14.21, %15.98; katkı silajlarının KM düzeyleri ise %34.11, %35.03, %32.93; PH düzeyleri; EP, ŞP, KP silajlarında 3.91, 3.84, 3.87; katkı silajlarında 4.20, 4.14, 3.18 olarak bulundu. HP düzeyleri EP, ŞP, KP silajlarında %1.03, %1.70, %1.30; katkı silajlarında %1.41, %2.21, %2.02; HK düzeyleri EP, ŞP, KP silajlarında %0.48, %0.61, %1.51; katkı silajlarında %1.85, %3.02, %2.45 olarak bulundu. NDF düzeyleri EP, ŞP, KP silajlarında %7.70, %8.58, %7.82; katkı silajlarında %17.21, %22.67, %21.03 olarak tespit edildi. ADF düzeyleri EP, ŞP, KP silajlarında %6.50, %7.63, %6.90; katkı silajlarında %11.55, %16.44, %16.01 olarak saptandı. OM düzeyleri EP, ŞP, KP silajlarında %14.44, %13.60, %14.46; katkı silajlarında %32.26, %32.01, %30.48 olarak bulundu. Laktik asit düzeyleri EP, ŞP, KP silajlarında 18.43, 13.91, 33.15; katkı silajlarında 23.78, 38.39, 47.73 gr/kg KM'dir. Asetik asit düzeyleri EP, ŞP, KP silajlarında 10.91, 11.90, 14.14; katkı silajlarında 5.30, 6.29, 7.18 gr/kg KM; Propiyonik asit düzeyleri EP, ŞP, KP silajlarında 11.23, 29.90, 28.35; katkı silajlarında 4.13, 12.25, 12.86 gr/kg KM olarak bulundu. Bütirik asit düzeyleri EP, ŞP, KP silajlarında 4.47, 5.54, 5.80; katkı silajlarında 3.39, 4.87, 6.34 gr/kg KM olarak belirlendi. Fiziksel özellikler flieg puanlama sistemine göre değerlendirildiğinde; EP, ŞP, KP silajlarının "iyi" kaliteli, bunların saman ve üre katılarak yapılan silajlarının "pekiyi" kaliteli oldukları görüldü. Bu çalışma sonunda meyve posalarının kuru madde değerlerinin yükseltilerek silajlarının yapılabileceği ve alternatif birer kaba yem kaynağı olarak kullanılabileceği kanısına varıldı.

Anahtar kelimeler: Elma posası, Şeftali posası, Kayısı posası, Silaj, Besin madde içeriği, Silaj kalitesi

BIOCHEMICAL PROPERTIES OF DIFFERENT FRUIT PULP SILAGES

Muhammet Yafes YALÇINKAYA

Erciyes University, Graduate School of Health Sciences

Department of Animal Nutrition And Nutritional Diseases

M.Sc. Thesis, Jan 2011

Supervisor: Prof.Dr. Erol BAYTOK, Doç.Dr. Mehmet Akif YÖRÜK

ABSTRACT

In this study, quality properties of silage derived from fresh fruit pulps [apple (EP), peach (ŞP), apricot (KP)] were investigated. From each pulp, 5 samples pure, 5 samples including 35 % of KM wheat straw + 0,1 % urea are bottled in glass jars. Jars left for maturation were opened and physical analysis (colour, smell, structure) and chemical analysis (crude nutrient, lactic acid, acetic acid, propionic acid, pH) were done. DM values for silages EP, ŞP, KP were 14.92 %, 14.21 % and 15.98 %. DM values for silages with additives were 34.11 %, 35.03 and %, 32.93 %. pH values for EP, ŞP, KP silages were 3.91, 3.84, 3.87 and for silages with additives were 4.20, 4.14 and 3.18. CP levels for EP, ŞP and KP silages were 1.03 %, 1.70 % and 1.30 % and for silages with additives were 1.41 %, 2.21 % and 2.02 %. CA (crude ash) contents of EP, ŞP and KP silages were 0.48 %, 0.61 % and 1.51 % and silages with additives were 1.85 %, 3.02 % and 2.45 %. NDF levels of EP, ŞP and KP silages were 7.70 %, 8.58 %, 7.82 %, and for silages with additives were %17.21, %22.67 and %21.03. ADF levels of EP, ŞP, KP silages were 6.50, %7.63, %6.90 and for silages with additives were %11.55, %16.44, %16.01. OM (organic matter) contents were %14.44, %13.60, %14.46 for EP, ŞP, KP silages and; %32.26, %32.01 were %30.48 for silages with additives. Lactic acid values was 18.43, 13.91, 33.15 for EP, ŞP, KP silages; and 23.78, 38.39, 47.73 gr/kg DM for silages with additives. Asetic acid values 10.91, 11.90, 14.14 for EP, ŞP, KP silages; and 5.30, 6.29, 7.18 gr/kg DM for silages with additives. Propionic acid values 11.23, 29.90, 28.35 for EP, ŞP, KP silages and; 4.13, 12.25, 12.86 gr/kg DM for silages with additives. Bütyric acid values 4.47, 5.54, 5.80 for EP, ŞP, KP silages; and 3.39, 4.87, 6.34 gr/kg DM for silages with additives. According to the flieg grading system EP, ŞP, KP silages are classified as “good” and silages with additives were classified as “very good”. It was concluded that silages can be made out from fruit pulps by increasing their dry matter levels and can be used as alternative roughage.

Keywords: Apple pulp, Peach pulp, Apricot pulp, Silage, Nutrient, Silage quality

**ORDU BÖLGESİ' NDE TÜKETİME SUNULAN BALIKLARDAN LİSTERİA
SPP. İZOLASYON VE İDENTİFİKASYONU**

Gamze ATASEVER

**Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Veteriner Mikrobiyoloji Anabilim Dalı**

Yüksek Lisans Tezi, Ocak 2012

Danışman: Prof. Dr. Fuat AYDIN

ÖZET

Bu çalışmada, su ürünleri yetiştiriciliğinde Türkiye' nin önde gelen illerinden biri olan Ordu Bölgesi' nde tüketime sunulan balıklarda *Listeria* spp. varlığı araştırıldı. Bu amaçla Ordu şehir merkezi ve çevresindeki seyyar balıkçılardan ve kültür balıkçılığı işletmelerinden temin edilen 50 adet tatlı su balığı (alabalık (*Oncorhynchus mykiss*)) ve 50 adet tuzlu su balığı (levrek (*Dicentrarchus labrax*), istavrit (*Trachurus mediterraneus*)) kullanıldı. Numuneler soğuk zincirde kısa sürede laboratuvara ulaştırıldı ve balıkların hem gövde hem de barsak içeriklerinden örnek alındı. Çalışmanın birinci safhasında numunelerden *Listeria* türlerinin izolasyonu, ikinci safhasında ise *Listeria* türlerinin identifikasyonu yapıldı. *Listeria* spp. izolasyonu amacıyla, *Listeria* Selektif Buyyon (Oxoid), ve *Listeria* Selektif Agar (Oxoid) kullanıldı. Elde edilen izolatların identifikasyonu amacıyla Microbact 12L *Listeria* İdentifikasyon kiti (Oxoid) kullanıldı. Çalışmada 100 numuneden 10' u *Listeria* spp. yönünden pozitif saptandı. Elde edilen 10 *Listeria* spp. izolatının 1'i *L. monocytogenes*, 5'i *L. seeligeri*, 4'ü *L. innocua* olarak identifiye edildi. Bu izolatlardan biri barsaktan olmak üzere 9' u balık gövdesinden elde edildi. Sonuç olarak yapılan bu çalışma ile toplam 100 balık örneğinin 10'undan (% 10) izole edilen *Listeria* spp.' nin halk sağlığı açısından potansiyel risk oluşturduğu düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Balık, Listeriozis, İzolasyon, İdentifikasyon

**ISOLATION AND IDENTIFICATION OF LISTERIA SPP. IN FISHES WHICH ARE
PRESENTED TO CONSUME IN ORDU**

Gamze ATASEVER

Erciyes University, Graduate School of Health Sciences

Department of Veterinary Microbiology

Master' s Thesis, January 2012

Supervisor: Prof. Dr. Fuat AYDIN

ABSTRACT

In this study, investigation of *Listeria* spp. in fishes, presented to consume the in Ordu, has been performed, where one of the most important provinces of Turkey in respect of aquaculturing. Fresh water materials were total of 50 fishes which are commonly consumed in Ordu and consisted of trout (*Oncorhynchus mykiss*). Brine water materials were also total of 50 fishes which are commonly consumed in Ordu and consisted of seabass (*Dicentrarchus labrax*), bluefin (*Trachurus mediterraneus*). Materials were obtained from costermongers and aquaculture enterprises which are located in and around Ordu.

Fishes were transported to laboratory regarding the cold-chain principles then samples were taken from both bodies and ingredient of bowels. At first part of the study, the isolation of *Listeria* types have been performed, then idenfication of *Listeria* types have been performed in the second part. *Listeria* Selective Buyyon (Oxoid), ve *Listeria* Selective Agar (Oxoid) were used with the intention of isolation of *Listeria* spp. Microbact 12L *Listeria* Identification kit (Oxoid) was used with the intention of identification of isolates. 10 percent of 100 samples were determined positive in terms of *Listeria* spp. 1 *L. monocytogenes*, 5 *L. seeligeri*, 4 *L. innocua* were identified in 10 pieces of *Listeria* spp. isolates. 1 of these isolates was taken form bowel, other 9 isolates were taken from bodies. As a result of this study, potential risk for the public health, because of *Listeria* spp. which is isolated from 10 pieces of (%10) of total of 100 fish samples, is considered.

Keywords: Fish, Listeriosis, Isolation, Identification

İNEK SÜTLERİNDEN ENTEROCOCCUS SPP.'LERİN İZOLASYONU VE İZOLATLARIN FENOTİPİK VE GENOTİPİK YÖNTEMLERLE İDENTİFİKASYONU

Tekin KEÇECİ

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Veteriner Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi, Şubat 2012

Danışman: Doç. Dr. Kadir Semih GÜMÜŞSOY

ÖZET

Bu çalışmada inek sütlerinden konvansiyonel ve moleküler yöntemlerle Enterococcus'ların izolasyonu ve identifikasyonu amaçlandı. Bu çalışma kapsamında 50 adet sağlıklı, 50 adet klinik ve 50 adet subklinik mastitisli inek memesinden süt örnekleri CMT testi ile skorlanarak steril tüplere alındı. Ayrıca 50 adet sokak sütü de çalışma kapsamında değerlendirildi. İzolasyon amacı ile süt örneklerinden sırasıyla Chromocult Enterococci Broth, m-Enterococcus Selective Agar, Bile-Aesculin-Azide Agar ve Blood Agar'a ekim yapıldı. Fenotipik izolasyon için üreyen kolonilerin morfolojileri ve Gram boyamadan yararlanıldı. İzolatların moleküler yöntemle identifikasyonu PZR yöntemiyle gerçekleştirildi. Fenotipik yöntemlerle sağlıklı inek sütlerinden 12 (% 24), klinik mastitisli sütlerden 21 (% 42), subklinik mastitisli sütlerden 15 (% 30) ve sokak sütlerinden ise 9 (% 18) Enterococcus spp. izole edildi. Genotipik yöntem ile yapılan inceleme sonucu 84 Enterococcus spp. izolatının 57 (% 67,85)'si Enterococcus faecalis olarak tanımlandı. Bu çalışmada, inek sütlerinde önemli düzeyde bulunan ve hastalıklara neden olan Enterekokların insan ve hayvan sağlığı açısından da önemli olabileceği kanısına varıldı.

Anahtar kelimeler: Enterococcus spp., İnek, Mastitis, PZR

ISOLATION OF ENTEROCOCCUS SPP. S FROM CATTLE MILK AND IDENTIFICATION OF ISOLATES WITH PHENOTYPIC AND GENOTYPIC METHODS

Tekin KEÇECİ

Erciyes University, Graduate School of Health Sciences

Department of Veterinary Microbiology

M.Sc. Thesis, February 2012

Supervisor: Assoc. Prof. Kadir Semih GÜMÜŞSOY

ABSTRACT

The aim of the study is to isolate and identify the Enterococcus from the cow's milk through conventional and molecular methods. Within the scope of this study, milk samples from the breasts of 50 units healthy, 50 units clinical and 50 units subclinical cows with mastitis have been collected into tubes and have been scored with a CMT test. In addition, in order to detect fecal contamination, 50 units street milk have been understudy. Within the purpose of the isolation, milk samples, respectively, have been planted to Chromocult Enterococci Broth, m-Enterococcus Selective Agar, Bile-Aesculin-Azide Agar and Blood Agar. For the Phenotypic isolation, breeding colonies morphology and Gram staining have been used. Molecular analysis of the isolates has been performed by PZR method. With the Phenotypic methods, from the normal cows 12 units milk (24%), clinical milk with mastitis 21 units (42%), subclinical 15 units (30%) and street milk 9 units (18%) Enterococcus spp. has been isolated. Genotypic method has been evaluated and out of 84 units Enterococcus spp. isolates 57 units (67,85%) have been identified as Enterococcus faecalis. In this study it has been concluded that Enterococcus which exit at significant levels in cow's milk and which can cause disease may also be important in terms of human and animal health.

Keywords: Enterococcus spp., Cattle, Mastitis, PZR

**KOYUNLARDA DOĞUM ÖNCESİ ve SONRASI HAPTOGLOBİN
DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI**

İbrahim ÜNAL

**Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Veteriner İç Hastalıkları Anabilim Dalı**

Yüksek Lisans Tezi, Şubat 2012

Danışman: Prof.Dr. Vehbi GÜNEŞ

ÖZET

Bu çalışmada, önemli bir akut faz (AFP) proteini olan Haptogloblin'in (Hp) koyunların karaciğer yağlanmalarında bir belirteç olarak kullanımının belirlenmesi amaçlandı. Bu amaçla normal vücut kondisyon skoru'na (VKS) sahip, ortalama canlı ağırlıkları 65 ± 5.7 kg olan koyunlar bu çalışmaya dahil edildi. Kapalı bir ağılda beslenen 300 başlık bir sürüden 25 adet gebe koyunun verileri çalışmada kullanıldı. Bu koyunlardan, doğumdan yaklaşık 3 hafta önce (prepartum) ve doğum sonrası (postpartum) 3 hafta süresince haftada bir kez olmak üzere gerekli kan örnekleri alındı ve fiziksel muayene bulguları belirlendi. Biyokimya, hematoloji ve Hp analizleri yapıldı. Süt kesiminden sonra 4 koyunun nekropsileri yapılarak karaciğer örneklerinde histopatolojik analizler yapıldı. Buna göre, ortalama Hemogloblin (Hb), Hematokrit (PCV) ve total eritrosit (RBC) değerlerinin özellikle doğum sonrası 2. ve 3. haftalarda doğum öncesine göre istatistiksel olarak önemli oranda ($p < 0.05$) azalma eğiliminde olduğu belirlendi. Ortalama total lökosit (WBC) değerlerinin, ilk değerden itibaren giderek artış gösterdiği belirlendi. Ortalama Glikoz sonuçlarının ise doğum sonrasında artış gösterip, daha sonra istatistiksel olarak anlamlı oranda ($p < 0.05$) tedrici bir azalma gösterdiği belirlendi. Ortalama Trigliserit değerlerinde, doğum sonrasında artış belirlendi. Doğum sonrası ortalama Aspartat amino transferaz (AST) ve Alkalen fosfataz (ALP) değerlerinin doğum öncesi alınan verilere göre istatistiksel açıdan önemli oranda daha yüksek olduğu belirlendi. Ortalama kalsiyum (Ca) değerleri doğumdan sonra önemli oranda düştü. Haptogloblin sonuçlarının özellikle doğumdan 1 hafta önce alınan ortalama değer, hem doğum öncesi hem de doğum sonrası düzeylerden istatistiksel açıdan önemli oranda yüksek olduğu belirlendi. Doğum sonrası her üç örnekleme döneminde alınan verilerin de doğum öncesi ilk iki ortalama Hp değerinden önemli oranda daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$). Örnekleme zamanlarındaki ortalama Hp düzeyleri sırasıyla; 2.68 ± 0.44 mmol/L; 1.82 ± 0.23 mmol/L; 1.86 ± 0.26 mmol/L; 2.57 ± 0.50 mmol/L; 2.18 ± 0.57 mmol/L; 2.08 ± 0.20 mmol/L; 2.04 ± 0.38 mmol/L idi. Karaciğer histopatoloji sonuçlarına göre; hafif dereceli nekroz, Kupffer hücre aktivasyonu, hiperemi gibi bulgular ön plana çıkmış, fakat herhangi bir trigliserid birikimine rastlanmamıştır. Sonuçta koyunlarda geç prepartum ve erken postpartum dönemlerde; temel hematolojik ve biyokimyasal parametrelerde önemli değişikliklerin oluşabileceği belirlenmiştir. Haptogloblin düzeylerinde oluşan doğumdan hemen önceki artışların karaciğer yağlanmalarından bağımsız da oluşabileceği, doğumla ilgili diğer nörohormonal mekanizmaların ve doğum sürecinde gelişen stres faktörünün göz önüne alınmasının zorunlu olduğu kanısına varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Haptogloblin, gebelik, karaciğer yağlanması, koyun

**THE INVESTIGATION OF HAPTOGLOBIN LEVELS AT THE PREPARTUM and
POSTPARTUM PERIOD IN SHEEP**

İbrahim ÜNAL

Erciyes University, Graduate School of Health Sciences

Department of Veterinary Internal Medicine

M.Sc. Thesis, February 2012

Supervisor: Prof. Dr. Vehbi GÜNEŞ

ABSTRACT

In this study, it was aimed to determinate whether Haptoglobin (Hp), which is an important acute phase protein (AFP) can be used as a marker in fatty liver disease (FLD) of sheep or not. For this purpose, sheep having with the normal body condition score (BCS) were included to this study. The mean live body weight of the sheep used in this study was 65 ± 5.7 kg. A total of 25 pregnant sheep obtained from a flock contained 300 sheep and kept in closed shelter were used. Physical examination findings were recorded and blood samples were collected from these sheep at about 3 weeks before birth (prepartum) and (postpartum) 3 weeks after birth once a week. Biochemical, hematologic parameters and Hp were analyzed after sampling process. Necropsy and histopathological analysis were performed on liver samples collected from 4 sheep liver after they were weaned. The mean hemoglobin (Hb), hematocrit (PCV) and total red blood cell (RBC) values were found to have a decrease tendency and were significant at postpartum the 2nd and 3th weeks compared to the prepartum values ($p < 0.05$). The mean total white blood cell (WBC) values were increased gradually compared to the initial values. On the other hand mean glucose values increased after the gestation and then mean glucose levels gradually declined significantly ($p < 0.05$). Mean triglyceride levels increased after birth. The mean aspartate amino transferase (AST) and alkaline phosphatase (ALP) values during postpartum period were significantly higher than those of prepartum values. The mean calcium (Ca) values were significantly lower at the postpartal period. The mean Hp values determined at first week before birth were significantly higher than those of both prenatal and postnatal mean Hp levels. Mean Hp values at postpartum period were determined to be significantly higher than the mean Hp at the first two weeks values in prenatal period ($p < 0.05$). Mean levels of Hp at pre-postnatal period were 2.68 ± 0.44 mmol / L, 1.82 ± 0.23 mmol / L, 1.86 ± 0.26 mmol / L, 2.57 ± 0.50 mmol / L ; 2.18 ± 0.57 mmol / L, 2.08 ± 0.20 mmol / L, 2.04 ± 0.38 mmol / L, respectively. The result of liver histopathology showed mild rate necrosis, Kuppfer cell activation and hyperemia but no triglyceride accumulation was observed. As a result of basic hematological and biochemical parameters were changed significantly at the late pregnancy and early postpartum periods in sheep. It was concluded that Hp levels at the prepartum period may increase independently from fatty liver and some other factors such as other neurohormonal mechanisms related to birth, stress of pregnancy must be considered together to determine the real causes of the changes in Hp levels in pregnant sheep.

Keywords: Haptoglobin, pregnancy, fatty liver, sheep

HASTANE TEMİZLİK ÇALIŞANLARININ HASTANE ENFEKSİYONLARI VE KORUNMA İLE İLGİLİ BİLGİ, TUTUM VE DAVRANIŞLARI

Safiye ERSOY

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi, Ocak 2012

Danışman: Prof.Dr. Fevziye ÇETİNKAYA

ÖZET

Hastane temizlik çalışanları mikroorganizmaların yayılmasında diğer tüm sağlık çalışanları gibi önemli rol oynarlar. Ayrıca görevleri nedeniyle çevredeki mikroorganizma yükünün azaltılmasında dolayısıyla hastane enfeksiyon kontrolünde önemli bir yere sahiptirler. Bu çalışmada hastane temizlik çalışanlarının hastane enfeksiyonları ve risklerinden korunma ile ilgili bilgi tutum ve davranışlarının saptanması amaçlanmıştır. Erciyes Üniversitesi'nde 376 temizlik çalışanın 287'si çalışmaya dahil edilmiştir. Bahçe düzenleme, yabancı hayvanlarla mücadele çalışanları gibi temizlik ve atık yönetimi harici işlerde çalışanlar çalışma dışı bırakılmıştır. Çalışmaya katılanların %61.0'ı erkek, %39.0'u kadın idi. Öğrenim düzeyi ilkokul ve altında olanlar %41.5, ortaokul %31.0 ve lise ve üstü %27.5'di. Çalışanların %53'ü 25-34 yaş grubunda olup yaş ortalaması 33.6±8.24 yıl idi. Hizmet yılı ortalaması 4.6 ±4.06 yıl idi. Hastane enfeksiyonun ne olduğu sorulduğunda hiçbiri ne olduğunu tam bilmezken, %95.8'i eksik biliyordu. Çalışanların %51.6'sı hastane enfeksiyonları konusunda bilgilerini yeterli buluyordu. Enfeksiyonlardan korunmak için çalışanların %59.6'sı ekipman kullanmaya dikkat ettiğini, %37.6'sı el hijyenine ve %23.7'si genel hijyen kurallarına uyduğunu ifade etti. Çalışmaya katılanların %95.5'i kendisini hastane enfeksiyonlarından korumanın en iyi yolunun el hijyeni olduğunu belirtti. Çalışanların %64.5'i Hepatit B, %26.5'i grip ve %24.0'ü tetanoz aşısı yaptırdıklarını belirttiler. Hastane enfeksiyonlarında korunma konusundaki genel önlemlere her zaman uyduğunu söyleyenlerin oranı %90.9 idi. Hastane enfeksiyonları konusunda eğitim aldıklarını ifade edenlerin oranı %93.7 idi. Genel temizlik (%92.0), temizlik maddeleri (%56.4), hijyen kuralları (%88.2), bulaşıcı hastalıklar (%5.0), kişisel korunma (%86.8) ve hastane enfeksiyonları (%87.8) eğitim aldıklarını ifade ettikleri konulardı. Çalışmaya katılanların %33.1' görevi esnasında delici-kesici aletlerle yaralanmış, bu yaralanmayı %68.4'ü enfeksiyon birimine bildirmiştir. İsimleri verilen hastane birimlerinin hangilerinin yüksek riskli alanlar olduğu sorulduğunda; ameliyathane (%91.3), yoğun bakım ünitesi (%89.5), izolasyon odası (%71.1), hemodiyaliz alanı (%61.7) ve nötropenik hasta odası (%43.9) olarak belirtmişlerdir. Yüksek riskli alan olmayan hemşire, doktor odalarını %26.5'i, servis hasta odalarını %54.7'si yüksek riskli alan olarak nitelendirmiştir. Yüksek riskli alanların temizliğinde deterjan ve dezenfeksiyon uygulaması yapılması gerektiğini bilenler %65.5 idi. Tıbbi atıkların kırmızı poşete atılması gerektiğini çalışanların %87.8'i biliyordu. Hastane temizlik çalışanlarının hastane enfeksiyonu ve korunma konusunda bilgi düzeyleri orta seviyede idi. Atık ayrımı ve yönetimi konularında bilgi düzeyi yüksekti.

Anahtar kelimeler: Hastane Enfeksiyonu, Hastane temizlik Çalışanları, Tıbbi Atık, El Hijyeni, Aşı.

**KNOWLEDGE, ATTITUDES AND BEHAVIORS OF HOSPITAL CLEANING STAFF ABOUT
HOSPITAL INFECTION AND PROTECTION**

Safiye ERSOY

Erciyes University, Institute of Health Sciences

Department of Public Health

MS Thesis, January 2012

Advisor: Prof. Fevziye ÇETİNKAYA

ABSTRACT

In hospital staff of cleaning company act apart of spread about microorganism like the other health staff. Also they have a major role for decrease burden of microorganism, which is in enviroment for control of hospital infection. This study aim at confirm the knowledge attitude and behaviour, which is about protection from the hospital infection and risks for staff of cleaning company. In Erciyes University 287 of 376 cleaning staff has been conducted to this study. Which were not in cleaning or waste management like garden arrangement or wild animal struggle workers had been excluded the study. Male percentage of parteker's was 61.0% and 39% of them was female. Percentage of their standard of learning was primary school and beneath was 41.5% , 31.0% was secondary school and 27.5% was high school. Staff's 53.0% was under 25-34 age group and their average age was 33.6 +/- 8.24 year. Their average of employment tear was 4.6 +/- 4.06. When asked what was hospital infection, no one knew exactly what it was. Percentage of lacking knowledge was 95.8%. Percentage of felling adequate of staff about hospital infection for pretection from infection was 51.6%. For protection from infection, 59.6% of them tell that take car efor using equipment, 37.6% of them for hand hygiene and 27.7% of them for observing general rules. percentage of expressing hand hygiene that the best way for protection from hospital infection was 95.5%. Vaccinating percentage of Hepatitis B was 64.5%, 26.5% of them are flu and 24.0% of them express that they were vacinated tetanus. Percentage of who tell observe the rule for general caution which for protection of hospital infection is 90.9%. Percentage of the staff who tell that they get the education for hospital infection, is 93.7%. The other expressing topics which they received training, was general cleanliness (92.0%), equipment of cleaning (56.4%), rule of hygiene (88.2%), contagious disease (5.0%), personal protection (86.8%) and hospital infection (87.8%). Wounded by cutter while they work was 33.1%, 68.4% of them declared this personal injury to infection unit. After asked which specified the name of hospital units are high risk area, they express operating room (91.3%), intensive care unit (89.5%), isolation room (71.1%), haemodialysis area (61.7%) and neutropenia patient room (43.9%). Staff described the high risk field for nurse and doctor rooms (26.5%), sevice patient rooms (54.7%), which are not in high risk field. Percentage of staff who know required using detergent and disinfection, while cleaning high risk fields was 65.5%. The percentage of knowing waste materials which needed for shooting into red sachet was 87.8% for medical waste. Hospital cleaning staff's knowledge level was in medium degree about hospital infection and protection. Knowledge level about waste differentiation and management was in high degree.

Keywords: hospital infection, hospital cleaning staff, medical waste, hand hygiene. vacine

**PICSI DISHI İLE SEÇİLEN SPERM İLE ELDE EDİLEN EMBRİYOLARIN KALİTESİ VE BUNUN
GEBELİK ORANI ÜZERİNE ETKİSİ**

Esin SİDAR YALÇINOĞLU

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi, Şubat 2012

Danışman: Prof. Dr. Birkan YAKAN

ÖZET

IVF' de en önemli işlemlerden birisi transfer için en iyi kalitedeki embriyoların seçimidir. Geleneksel olarak tüp bebek merkezlerinde, çeşitli klivaj safhasındaki embriyolar morfolojik özelliklerine göre değerlendirilerek seçilmektedir. Fakat embriyo morfolojisinin, implantasyon potansiyeli ve gebelik oranları hakkında bilgi verip vermediği kesin değildir.

İntrastoplazmik sperm enjeksiyonu (ICSI) teknolojik ilerleme ile bir yumurtaya tek bir spermin etkin bir şekilde enjekte edilmesi için kullanılır. PICSI dishi ICSI uygulamasında olgun sperm seçimi için kullanılan bir yöntemdir. PICSI dishi hyaluronan (HA) eklenmiş steril plastik kültür dishi'dir. PICSI ile seçilen HA-bağlı spermelerde aneuploidi oranının düşük olduğu savunulmakla birlikte bu yöntem ile daha iyi kalitede embriyo gelişimi ve gebelik oranları üzerinde olumlu etkisi olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışma; Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Tüp Bebek Ünitesinde infertilite sebebi açıklanamayan 25-35 yaş arası kadın ile normozoo (20 milyon ve üstü) sperme sahip erkeklerden oluşmaktadır. 50 çiftten oluşan bu çalışmada 24 hastaya embriyolog tarafından görsel olarak seçilmiş sperm ile ICSI yapılmış, diğer 26 hastaya PICSI dishinde HA içeren bölgeye yapılan HA-bağlı sperm ile ICSI yapılmıştır. Bu iki grup embriyo gelişimi ve gebelik oranları bakımından kıyaslandı.

Çalışmamızda embriyo gelişimleri benzer olduğu, gebelik oranlarının ICSI'de %37.5 PICSI'de ise %42 olarak belirlenmiştir.

Sonuç olarak, HA bağlı spermle yapılan ICSI ile sonrasında gelişen embriyoların daha iyi kalitede olduğu ve gebelik oranlarını artıracığı kanısındayız.

Anahtar kelimeler: ICSI, PICSI, İnsan spermi, HA-bağlı, embriyo morfolojisi

THE QUALITY OF THE EMBRYOS OBTAINED WITH SPERM SELECTED THROUGH DISHI AND ITS EFFECT ON PREGNANCY RATE

Esin SIDAR YALCINOGLU

Erciyes University, Institute of Health Sciences

Histology and Embryology Department

Thesis of Postgraduate Study, February 2012

Thesis Advisor : Prof. Dr. Birkan YAKAN

ABSTRACT

One of the most important processes in IVF is the selection of embryos of the highest quality for transfer. Conventionally in invitro fertilization centers embryos in various stages of cleavage are assessed according to their morphological features before they are selected. However it is not certain whether or not embryo morphology provides information as regards implantation potential and pregnancy rates.

Intracytoplasmic sperm injection(ICSI), together with technological progress is used to inject a single sperm into an embryo effectively, PICSI dishi is a method used selecting mature sperms in ICSI PICSI dishi is a sterile plastic culture dish to which hyluronan(HA) has been added. Although it is argued that the aneuploidi proportion in HA-bound sperm selected with PICSI is low this method is thought to offer superior embryo development with positive effect on pregnancy rates.

Our study group consists of women, aged 25-35 years, the causes of whose infertility could not be explained in the invitro fertilization Unit of the Medical Faculty of Erciyes University, and men with normozoo (20 million and above) sperms. In this study comprised of 50 couples, 24 patients were exposed to ICSI with sperms selected visually by an embryologist and the remaning 26 patients to ICSI with HA-bound sperms attached to HA containing site in PICSI dish. These two groups were compared in terms of embryo development and pregnancy rates.

In our study it was observed that embryo development was similar and the pregnancy rates were 37,5% and 42% with ICSI and PICSI respectively.

In conclusion, we are of the opinion that ICSI with HA-bound sperms and the subsequent embryo development would be of superior quality and therefore would contribute to increasing pregnancy rates.

Keywords : ICSI, PICSI, Human sperm, HA-bound, Embryo morpholgy

ETANOLÜN İNCE BAĞIRSAK MEKANİK AKTİVİTESİNE OLAN ETKİSİNİN İZOLE SIÇAN PREPARATLARINDA ARAŞTIRILMASI

Ayşegül KAYA

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Fizyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi, Ocak 2012

Danışman: Prof.Dr. Asuman GÖLGELİ

ÖZET

Alkolün bağırsak aktivitesine olan etkisini araştırmak amacı ile planlanan bu çalışmada 200-250 g ağırlığında 48 Swiss albino türü yetişkin dişi sıçanlar kullanıldı. Anestezi altında sıçanların abdomeni açıldı ve hızlı bir şekilde bağırsak segmentleri izole edildi. Yaklaşık 1 cm uzunluğundaki ince bağırsak preparatları Tyrode solüsyonu içeren 20 ml'lik cam organ banyosu içerisine 1 g tonus altında asıldı. Banyo ortamı %95 O₂ ve %5 CO₂ ile sürekli olarak gazlandırılıp, ortam sıcaklığı 37°C'de sabit tutuldu. Deneysel veriler izometrik transdüser (May FDT 10-A MP30) ile bilgisayar donanımlı farmakolojik veri analiz sistemine (BIOPAC, MP30) kaydedildi.

Dengeleme süresinin sonunda izole sıçan ince bağırsak preparatlarının spontan mekanik aktivitesi kaydedildi, ortama ilave edilen etanol (200 µl) varlığında mekanik aktivitedeki değişiklikler (sarsı gerimi ve tonus değişimi) gözlemlendi. Kontrol grubunda ortama ikinci kez ilave edilen etanolle kas tonusu ve sarsı gerimindeki % değişim hesaplandı. Deney grubunda adrenerjik nöron blokörü guanetidin, muskarinik reseptör blokörü atropin, fosfolipaz C inhibitörü neomisin, potasyum kanal blokörü tetraetilamonyum, H₂ reseptör blokörü cimetidine, histamine H₁ antagonisti Pyrilamine, histamine H₃ agonisti R-alfa methylhistamine, selektif histamin H₃ antagonisti thioperamide ilk etanol ilavesinden sonra ortama ilave edilmiştir. Kimyasalların ilavesinden sonra ikinci kez ortama eklenen etanolle sarsı gerimi ve kas tonusundaki % değişim hesaplanmıştır.

Bütün deneylerde etanol izole sıçan ince bağırsak preparatının kas tonusunda azalmaya neden oldu. Sarsı gerimindeki değişimler istatistiksel olarak anlamlı bulunmadı. Mekanik aktivitede azalma şeklindeki gevşeme cevaplarından, histamin H₃ reseptörleri hariç muskarinik ve adrenerjik yollar, fosfolipaz C yolu, potasyum kanallarının aktivasyonu ve histamin H₁, H₂ reseptörleri üzerinden aktive olan mekanizmaların sorumlu olabileceğini sonucuna varıldı.

Anahtar kelimeler: Etanol, İnce bağırsak, Mekanik aktivite, Sarsı gerimi, Kas tonusu

INVESTIGATING THE EFFECT OF ETHANOL ON SMALL INTESTINE ACTIVITY IN ISOLATED RAT PREPARATIONS

Ayşegül KAYA

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Fizyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı
Yüksek Lisans Tezi, January 2012
Danışman: Prof.Dr. Asuman GÖLGELİ

ABSTRACT

Fourty eight adult Swiss albino female rats weighing 200-250 grams were used to investigate the effect of alcohol on intestine activity in the present study. Abdomens of the rats were opened under anesthesia and segments of the intestine were rapidly isolated. Small intestine preparations with a length of nearly 1 cm were hung within 20 ml glass organ bath under 1 g tonus. Bath atmosphere was constantly gassed with 95% O₂ and 5% CO₂ by holding temperature at 37°C. Experimental data were recorded in computer based pharmacological data analysis system (BIOPAC, MP30) by isometric transducer (May FDT 10-A MP30).

Spontaneous mechanical activity of isolated rat small intestine preparations were recorded by the end of balancing period and changes (tremor tension and tonus change) in mechanical activity with supplemented ethanol (200 µl) were observed. Percentage of change in muscular tonus and tremor tension of the control group in which the ethanol was secondly added was calculated. Adrenergic neuron blocker guanetidin, muscarinic receptor blocker atropine, phospholipase C inhibitor neomisin, potassium channel blocker tetralamonyum, H₂ receptor blocker cimetidine, histamine H₁ antagonist Pyrilamine, histamine H₃ agonist R-alpha methyhistamine, selective histamine H₃ antagonist thioperamide were added after first ethanol supplementation in the experiment group. Percentage of change in muscular tonus and tremor tension by secondly added ethanol was calculated after supplementation of chemicals.

Ethanol led to decrement in muscular tonus of isolated rat small intestine preparations in all experiments. Changes in tremor tension were not found to be statistically significant. It was concluded that mechanisms activated via histamine H₁, H₂ receptors and activations of muscarinic and adrenergic pathways, phospholipase C way and potassium channel except for histamine H₃ receptors might be responsible for relaxation responses in the shape of decrement in mechanical activity.

Keywords: Ethanol, Small intestine, Mechanical activity, Twitch tension, Muscular tonus

**OBEZ ÇOCUKLARDA SERUM KO-ENZİM Q10 VE BAZI OKSİDATİF STRES
BELİRTEÇLERİNİN ARAŞTIRILMASI**

Selda ÖZKAN KOÇAK

**Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Biyokimya Anabilim Dalı**

Yüksek Lisans Tezi, Ocak 2012

Danışman: Prof.Dr.Sabahattin MUHTAROĞLU

ÖZET

Çocukluk çağı obezitesinin, sistemik komplikasyonlara neden olması ve erişkin dönemde ciddi morbidite ve mortaliteye yol açması nedeniyle erken dönemde fark edilmesi ve önlenmesi önemlidir. Obez çocuklarda small dense LDL kolesterol (sd LDL-C) düzeyinin ölçülmesi metabolik sendromun araştırılmasına yönelik önemli bir bulgudur. Çalışmamızda çocukluk çağı obezitealarında hücresele biyoenerjik aktivitesi ve lipofilik antioksidan özelliği detaylı şekilde incelenmemiş Koenzim Q10^o(CoQ10)nun düzeyi ve lipit parametreleri ile olan ilişkisi ve literatürde obez çocuklarda araştırılmayan iskemi modifiye albüminin (İMA) araştırılması amaçlanmıştır.

Çocuk endokrin polikiliniğine obezite nedeniyle başvuran ve metabolik sendrom tanısı alan, 2–16 yaş grubunda olan 31 metabolik sendromlu obez (15 kız, 16 erkek),30 obez (14 kız,16 erkek) ve 34 sağlıklı obez olmayan çocuklar (17 kız, 17 erkek) çalışmaya alındı.

CoQ10 düzeyi UV detektör ve internal standart kullanılarak HPLC ile ölçüldü. PON (paraoksanaz), İMA ve sdLDL ise spektrofotometrik yöntemle ölçüldü. Biyokimyasal parametrelerden glukoz(GLU), kolesterol (TC), trigliserit (TG), HDL-kolesterol (HDL),LDL-kolesterol (LDL), insulin(INS) Siemens Advia 1800 ve İmmulite 2000XPi İmmunuassay sistemlerinde analiz edildi.

Çalışma grupları ölçülen parametreler (vücut kitle indeksi(BMI), CoQ10, PON, İMA, GLU, INS, HOMA, TC, TG, HDL, LDL ve sdLDL)açısından karşılaştırıldığında; kontrol grubu ve metabolik sendromlu obezler arasında bütün parametreler yönünden, kontrol grubu ve obez grup arasında ise BMİ, CoQ10, PON, TC, HDL, LDL ve sdLDL açısından istatistiksel olarak fark bulunmuştur. Metabolik sendromlu obezler ve obez grup arasında sadece GLU,INS, HOMA, TC, TG, LDL parametrelerinden dolayı istatistiksel fark bulundu.

Çocukluk çağı obezitealarında ve metabolik sendromunda lipit profilinin değiştiği ve PON, İMA, ve CoQ10 ile ifade edilen oksidan-antioksidan dengenin bozulduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla tedavide, hipokalorik diyet ile CoQ10, destekleyici olarak önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Çocuk, obezite, koenzim Q10, iskemi modifiye albümin, small dense LDL

**THE INVESTIGATION OF SERUM CO-ENZYMEO10 AND SOME OXIDATIVE STRESS MARKERS IN
OBESE CHILDREN**

Selda ÖZKAN KOÇAK

Erciyes University Graduate School of Health Sciences

Department of Medical Biochemistry

M.Sc.Thesis,January 2011

Supervisor: Prof.Dr.Sabahattin MUHTAROĞLU

ABSTRACT

Childhood obesity causes systemic complications and it can continue with serious morbidity and mortality in adulthood. Therefore, it is important to realized and prevented in early period. Measuring the level of the small dense LDL cholesterol(sd LDL-C)in obese children is an important finding for the research of metabolic syndrome. In our study we focused on , research of cellular bioenergetic activity, level of Coenzyme Q10 (CoQ10) whose lipophilic antioxidant feature hasn't been searched detailly and its relationship with lipid parameters in childhood obesity and also the ischemia modified albumin(IMA) which hasn't been investigated on obese children.

The study was performed in 30 obese children (14 female,16 male) at 2-16 age group , 31 with metabolic syndrome (15 female,16 male), 34 healthy non-obese children (17 female,17 male) who were admitted to the Pediatric Endocrine Department for routine control.

CoQ10 levels measured by HPLC with UV detector including internal standart. Paraoxanase (PON) and sdLDL were evaluated by spectrophotometric method. Biochemical parameters; Glucose(GLU), Cholesterol (TC), Triglyceride(TG),HDL-Cholesterol(HDL-C),LDL-cholesterol (LDL-C), İnsulin(INS) were analyzed by Immulite 1800 and ADVIA Siemens 2000 XP Immunassay systems.

In comparison of groups, according to measured parameters (Body mass index-BMI, CoQ10, PON, IMA, GLU, INS, HOMA, TC, TG, HDL, LDL, sdLDL) there was statistically significant difference between control group and obese with metabolic syndrome in all parameters, but there is statistically difference in term of BMI, CoQ10, PON, TC, HDL-C and sdLDL between contro and obese grup. A statistically difference was found only among GLU,INS,HOMA,TC,TG,LDL parameters between obese with metabolic syndrome and obese group.

Lipid profile altered in childhood obesity and metabolic syndrome and oxidant-antioxidant balance which expressed by PON,IMA andCoQ10 is impaired. Therefore , during treatment ,intake of CoQ10 as a supplement with hypocaloric diet may be recommended.

Keywords: Child ,obesity, coenzyme 10, ischemia modified albumin, small dense LDL.

KAYSERİ'DE EV TOZU AKARLARININ ARAŞTIRILMASI

Kadriye HASGÜL

Parazitoloji Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi, Aralık 2011

Danışman: Prof. Dr. Süleyman YAZAR

ÖZET

Konutların zeminlerinde bulunan ev tozlarının önemli ölçüde ev tozu akarı içerdiği bilinmektedir. Bu çalışmada, Kayseri'de ev tozu akarlarını araştırmak amacıyla şehrin 6 farklı yerleşkesinden rasgele seçilen 114 evin çeşitli kısımlarından toz örnekleri toplanmış ve laboratuvarında farklı yöntemlerle incelenmiştir. Bulunan akarlar tür tayin anahtarına göre identifiye edilerek kayıt altına alınmış ve elde edilen veriler istatistiksel analize tabi tutulmuştur.

Araştırılan evlerde akar pozitiflik oranı %39.47 olarak bulunurken ev tozu akarı olarak bilinen Dermatophagoides türlerinin oranı %8.2 olarak tespit edilmiştir. Ev tozu akarı araştırılan bölgelerdeki akar oranları: Talas'ta %29.2, Kıranardı beldesinde %30.0, Melikgazi'de %36.0, Kocasinan'da %40.0, Bünyan'da %50.0 ve İncesu'da %80.0 olarak belirlenmiştir. Çalışmada konut tipine göre akar görülme oranları da araştırılmış ve gecekondularda %72.7, müstakil evlerde %47.9, apartman dairelerinde ise %18.2 oranında akar tespit edilmiştir. Konutların ısıtma tiplerine göre ise; sobalı evlerde %67.5, kaloriferli evlerde %78.7 oranında akar tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Ev tozu, Akar, Dermatophagoides, Kayseri

INVESTIGATION OF HOUSE DUST MITES IN KAYSERİ
Kadriye HASGÜL
Erciyes University, Graduate School of Health Science
Department of Parasitology
Master's Thesis, December 2011
Supervisor: Professor Dr. Süleyman YAZAR

ABSTRACT

It is known that, houses floors with dust contain significant amount of house dust mites. In this study, 114 house dust samples were collected randomly from six different parts of house and accordingly examined with different methods. Acari species were identified and labeled according to differentiation key procedure and obtained data were assessed by statistical methods.

Our results show that, Acari positivity rate were found to be 39.47% in total while Dermatophagoides sp. known as house dust Acari were found to be just 8.2%. The Acari rates in the regions studied dust mites were as follows: 29.2 % in Talas, 30.0 % in Kiranardı, 36.0 % in Melikgazi, 40.0 % in Kocasinan, %50.0 in Bünyan, 80.0% in İncesu. The incidence of Acari was also found to be 72.7% in shanty, 47.9 % in self-contained and 18.2% in flats according to the housing type. Dependency on the types of warm-up of houses, Acari rates were found positive 67.5 % in stove, 78.7% in central heating.

Keywords: House Dust, Mite, Dermatophagoides, Kayseri

**KAYSERİ VE CİVARINDA GELENEKSEL YOLLARLA ÜRETİLEN PEKMEZLERDEKİ
HİDROKSİ METİL FURFURAL MİKTARLARININ YÜKSEK PERFORMANSLI
SIVI KROMATOĞRAFİSİ İLE TAYİNİ**

Ayla AKÖZLÜ
Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Analitik Kimya Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi, Şubat 2012
Danışman: Prof. Dr. İbrahim NARİN

ÖZET

Yapılan çalışmada Kayseri ve çevresinde üretilen üzüm pekmezlerindeki Hidroksi Metil Furfural (HMF) miktarının tayini amaçlanmıştır. HMF'nin denek farelerde kolon kanserinde etkili olduğu, DNA yapısını, hücrenin enzim aktivitesini ve karaciğer fonksiyonlarını bozduğunu gösteren araştırma sonuçları bulunmaktadır. Ayrıca HMF'nin göz, solunum sistemi, deri ve mukozaya karşı tahriş edici etki gösterdiği bilinmektedir. Bu nedenle pek çok ülke HMF oluşumu yüksek olan gıda maddelerinde bulunmasına müsaade edilen HMF miktarları yasal olarak sınırlandırılmıştır. Ülkemizde pekmez ürünleri için ise Türk Gıda Kodeksi Tebliği'ne göre 75 mg kg⁻¹ üst limit belirlenmiştir.

Yapılan literatür çalışmalarında, yöremizde geleneksel yollarla üretilen pekmez örneklerindeki HMF miktarının tayini ile ilgili çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada DAD dedektör ile HPLC yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla, yaklaşık 2 g pekmez örneği, deiyonize su ile 25 mL'lik bir balon jodede çözülerek son hacme tamamlandı. Hazırlanan bu çözelti 0.20 µm gözenek çaplı tek kullanımlık filtrelerden süzüldü. HMF derişimi HPLC ile 285 nm dalga boyunda tayin edildi. Hareketli faz olarak %1'lik asetik asit-metanol (9:1 oranında) karışımı kullanıldı. Kromatografik kolon olarak 15 cm uzunluğunda 5 µm tanecik çaplı C18 kolon kullanıldı. Yöntemin doğruluğu, bir pekmez örneğine HMF eklenmesiyle kontrol edildi.

Toplam 100 örnek ile yapılan çalışmada 18 tanesinde HMF miktarı Türk Gıda Kodeksi'ne göre üzüm pekmezi örneklerinde müsaade edilen en yüksek HMF miktarı olan 75 mg kg⁻¹ düzeyinin üzerinde olduğu belirlenmiştir.

Elde edilen sonuçlar insanlarımızın bilinçlendirilmesi büyük önem arz ettiğini göstermektedir. Özellikle kırsal kesimlerde çokça üretimi yapıldığı için bilhassa geleneksel üreticilerimizin bilgilendirilmesi ve almaları gereken önlemlerin anlaşılır şekilde izah edilmesi gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Pekmez, HMF, HPLC

**DETERMINATION OF HYDROXYMETHYLFURFURAL IN MOLASSES PRODUCED
TRADITIONALLY IN KAYSERİ AND ITS NEIGHBOURHOOD BY HIGH
PERFORMANCE LIQUID CHROMATOGRAPHY**

Ayla AKÖZLÜ

Erciyes University, Institute of Health Sciences

Department of Analytical Chemistry

MS Thesis, February 2012

Supervisor: Prof.Dr.İbrahim NARİN

ABSTRACT

In the present study, determination of the amount of Hydroxy Methyl Furfural (HMF) in grape molasses produced in and around Kayseri was aimed.

There are research findings which show that HMF is effective in colon cancer in rats, it changes DNA structure and impairs cell enzyme activities and liver functions. It is also known that HMF irritates eyes, respiratory system, skin and mucosa.

Therefore, in many countries, allowed amount of HMF has been legally limited in the food stuffs in which HMF formation was high. The upper limit has been determined as 75 mg kg⁻¹ in molasses products.

There has not been a study in the literature about determination of HMF amount in molasses samples produced by conventional methods in our environment.

DAD detector and HPLC was used in the present study. For this purpose; approximately 2 g of molasses sample was dissolved with some deionized water in a 25 mL volumetric flask and completed to the final volume. The prepared solution was filtered from disposable filters which had pores with a diameter of 0.20 µm. Analysis of HMF was conducted with HPLC at 285 nm. 1% acetic acid–methanol (9:1 ratio, v/v) was used as mobile phase. 15 cm–C18 column with a pore diameter of 5 µm was used as chromatographic column. The accuracy of the method was controlled by adding HMF into one molasses sample.

In the study it was found that 18 a total of 100 case of the samples had HMF higher than the allowed amount (75 mg kg⁻¹) for grape molasses in Turkish Food Codex

The obtained results show crucial to make our people conscious. Especially traditional manufacturers should be informed and precautions should be explained comprehensively because of much more production in rural sides.

Keywords: Molasses, HMF, HPLC

PROSTAT KANSERİ TEDAVİSİNDE YOĞUNLUK AYARLI RADYOTERAPİ İÇİN KALİTE KONTROL YÖNTEMLERİ VE PROSTATIN ALDIĞI DOZUN ARAŞTIRILMASI

Ali DEMİRCİ

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Şubat 2012

Danışman: Doç. Dr. Oğuz Galip YILDIZ

ÖZET

Yoğunluk ayarlı radyoterapide değişik yoğunluklarda düzenlenmiş alan alt birimlerinin (segment) radyoterapi alanlarında kullanılması ile hedef hacim içinde istenildiği şekilde doz dağılımı elde edilebilir. Yoğunluk ayarlı radyoterapi de tedavi olan hastaların bütün tedavi alanlarının tedaviden önce dozimetrik olarak, hesaplanan doz dağılımı ile ölçülen doz dağılımı karşılaştırılarak kontrol edilmelidir. Bu kontrol farklı yöntemler ile yapılabilir.

Bu çalışmada rando fantom üzerine prostat kanseri için, YART yöntemi ile iki adet plan yapılmıştır. Planların kalite kontrolleri küçük hacimli iyon odası, 2 boyutlu iyon odası, EDR2 film ve EPID kullanılarak gamma indeks yöntemi ile yapılmıştır. Ayrıca TLD ve film dozimetresi ile prostatın aldığı doz araştırılmıştır.

Çalışma sonucunda tüm kalite kontrol yöntemleri için gamma indeksi % 5'ten küçük bulunmuş olup iki planda uygulanabilir. Ölçülen ve planlanan doz dağılım arasındaki fark TLD dozimetresi için % 2.1-7.4 arasında, EBT2 film için %1.1-5.4 arasında bulunmuştur. Ölçülen ile planlanan doz dağılımları uyumludur.

Anahtar kelimeler: Yoğunluk Ayarlı Radyoterapi, Prostat Kanseri, Kalite Kontrol, Termoluminesans dozimetre, Rando Fantom, İyon Odası, Elektronik Portal Görüntüleme, Film dozimetresi.

IN PROSTATE CANCER THERAPY QUALITY ASSURANCE METHODS FOR INTENSITY-MODULATED RADIOTHERAPY AND INVESTIGATED PROSTATE DOSE

Ali DEMİRÇİ

Erciyes University Graduate School of Health Sciences

Department of Radiation Oncology

M.Sc. Thesis, February 2012

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Oğuz Galip YILDIZ

ABSTRACT

In intensity modulated radiotherapy, intended dose distribution of the target volume may be obtained by using sub-units of fields (segments) arranged in several densities. All treatment fields of the patients treated with IMRT have to be checked by comparing calculated and measured dose distributions before treatment. The checking of treatment fields may be done with different methods.

In this study, Rando phantom was designed as patient with prostate cancer and two plans were made by using IMRT method. Quality assurance of plans were made with gamma index method by using small-volume ionization chamber, 2-dimensional ionization chamber, EDR2 film and EPID. In addition, the dose of the prostate was investigated with TLD and film dosimetry.

At the end of the study, gamma index was found less than 5% for all quality assurance methods and could be applied for two plans. The difference between measured and planned dose distribution was found 2.1-7.4% for TLD dosimetry and 1.1-5.4% for EBT2 film. Measured and planned dose distributions were compatible.

Keywords: Intensity-Modulated Radiotherapy, Prostate Cancer, Quality Assurance, Thermoluminescent dosimetry, Rando Phantom, Ion Chamber, EPID, Film Dosimetry